

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΝ ΒΗΜΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ε.
ΑΡΙΘ. 211 (78)

ΑΘΗΝΑ
27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1929

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΡΟΜΒΗΣ 2

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΔΡΧ. 50

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:
ΣΤ. ΛΟΓΙΣΤΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Διοίκηση. Η οικογένεια.—Κρίσεις, Σημειώσεις.—Οι Προαγωγές των δασκάλων.—Το Ιδιώτιμο.—Π. Παπασταμάτης: Ο καταρτισμός των δασκάλων.—Α. Wreschner: Η προσοχή.—Α. Πανηγύρης: Οι έρωτοι στο δημ. σχολείο.—Κ. Κνεβές: Παιδαγωγικά συνέδρια.—Π. Παπής: Η μόρφωση των δασκάλων.—Ε. Γερασιμίδης: Ο Κλάδος καλείται να κρίνη.—Ι. Κωνστανταράκης: Η Λαϊκή Παιδεία.—Δ. Σείτανίδης: Μία δίκαια.—ΔΙΑΦΟΡΑ: Γράμματα προς το Βήμα.—Ειδήσεις.—Βράβευσις: Επιθεωρητού και δασκάλων.—Από τη Βουλή.—Εκδόσεις: Σε ποιά σημεία βρισκονται τα ύπαλληλικά ζητήματα.—Η Ζωή τής: Όμοσπονδίας.—Κοινωνικά.—Στήλη συνδρομών.—Άλληλογραφία.—Τα διδακτικά βιβλία.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

«Σε κάθε μεγάλη οικογένεια γεννιώνται κριτικές και διαιρέσεις από διαφορές σε γνώμες και αντιθέσεις σε διαφέροντα. Μά ερχονται βολές που τα παρατούν αυτά οι συγγενείς και ανταμώνονται για να χαρουν αυτό που τους ένώνει»

Dr. W. Hellpach

Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο τής Αϊδελβέργης

Η ΙΒ' Γενική Συνέλευση συνέχεται. Κι αυτή κι οι προηγούμενες και μέσα σ' όλες τις πολύ ή πρώτη ξεπερνούν σε σημασία και αποστολή το έργο, που γι' αυτό καλούνται ειδικά, είτε με την ημερήσια διάταξη τής Διοικήσεως είτε με τις προτάσεις των Συλλόγων: την έγκριση τής λογοδοσίας για όσα έγιναν και τις οδηγίες γραμμές για όσα θα παλέψαμε.

Το θέλωμε ή δεν το θέλωμε, είτε απλώς μονάχα παίρνομε συνείδηση, είτε και μένει στις σκοτεινές καταστάσεις τής ψυχής μας είναι πάντα γεγονός ανιμψισβήτητο, πώς οι αντιπρόσωποι του Κλάδου τις μέρες, που συγκεντρώνονται, ξαναφέρνουν στη μνήμη τους τους περασμένους αγώνες, λησμονημένες πίκρες και ξεχασμένες χαρές.

Μ' εύγνωμοσύνη φέρνομε το νου μας στους πρωτοπόρους, που δεν υπάρχουν πιά στη ζωή. Χάρης και στους αγώνες έκεινων ή Όμοσπονδία μας είναι σήμερα κάτι.

Μά όταν γυρίζομε στο σήμερα θολώνει ή χαρά μας γιατί μεσ' ατή μεγάλη οικογένεια μένομε ίδιες θέσεις που τις κάτεχαν συνάδελφοι, που ως χτες μαζί τους ένωμένοι διπλασιάζαμε τή χαρά και μοιραζόμασταν τόν πόνο.

Ιδεολογικές διαφορές ή και προσωπικές αντιθέσεις και κινήσεις — τί είπαμε κολλού λογιού — μάς χώρισαν για έναν καιρό.

Πώς να λησμονήσωμε όσα είπώθησαν και γράφηκαν — έ τούτο τόν καιρό και πώς να ιδούμε ό ένας τόν άλλο;

Και όμως! Τό χρέος μας κι' από τή μιá μεριá κι' από τήν άλλη είναι ν' ανταμωθούμε σε κινή συνέλευση γύρω στο πρόγραμμα που καταρτίσαμε μαζί.

Όσο βαριό κι' αν πέφτη αυτό στα άτομα, τόσο και περισσότερο τους επιβάλλεται. Άς αναλάβωμε τόν αγώνα ενάντια στον έαυτό μας. Θα ύψωθούμε σε ανθρώπους ήθικούς μόνο αν τόν νικήσωμε τόν έαυτό μας και τού επιβάλωμε τό χρέος ν' άρνηγοαστή τό γενικό πόθο και νά ξανάβρη τή θέση του μεσ' στη μεγάλη οικογένεια.

ΚΡΙΣΕΙΣ - ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ

Σ' άλλη στήλη δημοσιεύομε ένα ύπόμνημα των μετεκπαιδευόμενων στο Πανεπιστήμιο σχετικό με τό νέο διάταγμα τής διαβαθμίσεως. Ό χαράσσαν τις γραμμές αυτές θα τό κρίνη; δε είναι βέβαιος οι μετεκπαιδευόμενοι, με αντικειμενικότητα. Υποκειμενικότητα στις κρίσεις του δεν μπορεί να τού καταλογιστή γιατί δεν ύπέχει φόβος ποτέ να γίνη εισηγητής.

ΟΙ ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

Η διάταξη των κατ' έκλογην προαγωγών είναι δημιουργημά τής Διδ. Όμοσπονδίας, που ύπερψαυεταί γι' αυτό. Σ' όλους τούς ύπαλληλικούς κλάδους, πολιτικούς και στρατιωτικούς, ύπάρχει διάκριση προαγωγής κατ' αρχαιότητα και κατ' έκλογην. Η κατ' έκλογην προαγωγή, όπως όρθά λέγε και οι μετεκπαιδευόμενοι, έχει σκοπό νά ικανοποιήση τούς Ι κ α

ν ο ύς και νά παρακινήση σε έντατικότερη δημιουργική εργασία. Η άρχη λοιπόν και δίκαιη και σκόπιμη είναι. Δε συμμερίζομασε τούς φόβους των μετεκπαιδευθέντων πώς δε θα φέρη τελεπροσδοκώμενο καρπός. Τό άπλότο βέβαια είναι δύσκολο νά τό έχωμε. Πάντα θα έχουμε αντικειμενικότερη κρίση με τήν έκλογή από τή Έποπτική Συμβούλια άπ' ότι είχαμε ως τώρα. Η έκλογή από τή Έποπτική Συμβούλια επιβάλλεται για τούς έξής λόγους:

α) Άφού φωνάζομε για θεσμούς άπονετερώσεως έχομε ύποχρέωση νά ένισχύσωμε κινήους που έχομε, τή Έποπτική Συμβούλια.

β) Τά Έποπτικά Συμβούλια θα κρινουν καλύτερα τό δάσκαλο γιατί τόν έχουν κοντά τους, μπροστά στα μάτια τους και παρακολουθούν άπό κοντά και τήν έσωσχολική και τήν έξωσχολική του άρση.

γ) Τά Έποπτικά Συμβούλια στη κρίση τους είναι ήθικά δεσμευμένα.

Δε μπορούν νά παραγκωνίσουν ένα πραγματικό Ι κ α ν ο γιατί ή κοινή δασκαλική γνώμη τού τόπου των που ζήσει τα πρόσωπα και τα πράγματα δε θ' άφισή άσχ. λίσστο και άδιαμαρτύρητο τέτοιο παραγκωνισμό Ι κ α ν ο τ η τ α σ.

δ) Τά Έποπτικά Συμβούλια άντιδρών, έχομε παραδείγματα γι' αυτό, στις πολιτικές κρίσεις. Μά και οι πολιτικοί άκόμη έπειδή πρόκειται για δασκάλους τού τόπου των που τούς έχουν κι' αυτοί δεν είναι καθόλου άπαιτητικοί σε τέτοια ήθικά ζητήματα.

ΟΧΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Άκούσαμε από μερικούς πώς θα πρέπει νά γίνεται δευτεροβάθμια κρίση για τούς κατ' έκλογην προτεινόμενους από τό Έκπαιδευτικό Συμβούλιο. Δε τό βρισκομε σωστό τούναντι έπιζήμιο.

α.) Κτυπούμε έτσι τό θεσμό των Έποπτικών Συμβουλίων, τό θεσμό τής άποκέντρωσης.

β.) Τό Έκπαιδευτικό Συμβούλιο, όπως έχει στη σύνθεσή του (όλο καθ' ηγήτης) δε βρίσκεται κοντά στο δάσκαλο και δεν τόν παρακολουθεί όπως ο Έπιθεωρητής και τό Έποπτικό Συμβούλιο.

γ.) Η ήθική δεσμευση γι' αυτό δεν ύπάρχει, όπως στα Έποπτικά, γιατί δε φοβάται τήν δασκαλική κοινή γνώμη μιάς περιφέρειας. Θα δικαιολογηθή εύκολα με τό «είσι έκρινε από τις έκθέσεις». Έκθέσεις άγνωστες βέβαια στους δασκάλους. Τά βλάη τήν εύκολα, έτσι στους Έπιθεωρητές για νά κινήσει θέλει.

δ.) Πιέζεται εύκολότερα άπ' ότι τό Έποπτικό.

ΟΙ ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤ' ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Η παράγ. δ' τού έδαφ. 2 τού άρθρου 3 άναίρετ την προηγούμενη (παράγ. θ', έδαφ. 1 άρθρ. 2) και άφαιρεί από τούς μετεκπαιδευθέντας τό δικαίωμα τής προαγωγής στην 6' κατηγορία μετά συμπλήρωση 15 χρόνων ύπηρεσίας και κάνει έτσι τήν 15ετία όδρο άδωρο γι' αυτούς. Έτσι λένε οι μετεκπαιδευόμενοι. Μά δεν είναι άληθινό αυτό. Καθόλου δε κάνουν τό δικαίωμα προαγωγής στην 6' κατηγορία μετά συμπλήρωση 15ετίας. Τάχουν στη 15ετία και προτείνονται κατά τήν παρ. δ' τού έδ. 2 τού άρθρου 3.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΠΟΦΑΣΗ

Οι μετεκπαιδευόμενοι ζητούν νά προτάσσονται και στον πίνακα Β' κατ' αρχαιότητα. Αυτό, όπως λένε, τό ζητούν γιá διατήρηση δικαιώματος που άναγώργιστε στους μετεκπαιδευθέντας από τήν Η' και Θ' Συνέλευση.

Έμεις προσωπικά δεν έξομε νά τούς άναγώργισε καμιά Γεν. Συνέλευση δικαίωμα προτιμήσεως. Θα έπιθυμούσαμε ελλειρωτό νά μάς διαφύτταν καλύτερα στο σημείο αυτό και νά μάς γράψουν τήν άπόφαση αυτή.

ΠΟΙΟΣ ΕΚΑΝΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΙΜΗΝ

Με τό καλό διάταγμα ύπήρχε ή δυνατότητα προαγωγής των μετεκπαιδευθέντων στην ΣΤ' κατηγορία. Έχομε άλλως τε παραδείγματα πο

προτιμήθηκε εισηγητής δάσκαλος μη μετεκπαιδευθείς από άλλον μετεκπαιδευθέντα. Τήν προτίμηση αυτή τήν έκαμε τό Συμβούλιο τής Όμοσπονδίας με τό 269 έγγραφο του στο Υπ. τής Παιδείας. Άλλο όμως Συμβούλιο Όμοσπονδίας κι' άλλο Γενική Συνέλευση τού Κλάδου.

Τό Υπουργείο άπόκρυψε τήν προτίμηση γιατί μ' αυτή δ πίνακας Β' άρχαιότητας κατανοήσε δευτεροβάθμιας κατ' έκλογην πάλιν για τούς μετεκπαιδευθέντες.

Η έτσι ή άλλοιώς δηλαδή θα γινόταν κατ' έκλογην οι μετεκπαιδευθέντες.

ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΚΑΙΑ

Η παραπάνω άποψη τού Υπουργείου στέκει βέβαια και καλά μάλιστα. Άλλά όμως έμείς βλέπομε μια άδικία στον τρόπο κατατάξεως των μετεκπαιδευθέντων στον Πίνακα Β'. κατ' αρχαιότητα. Κι' ή άδικία είναι τούτη που επιβάλλεται να διορθωθή.

Άφού οι μετεκπαιδευθέντες έχουν δικαίωμα προαγωγής στην ΣΤ' κατηγορία στα 15 χρόνια ύπηρεσίας κι' οι ύπόλοιποι δημόιοι στα 21 σημαίνει πώς τό Κράτος χαρίζει στους πρώτους, χάρη τής μετεκπαίδευσής των, 6 χρόνια (15 και 6=21). Έπομένως ένας μετεκπαιδευθείς με 15 χρόνων ύπηρεσία κι' ένας άλλος δημ.)ος με 21 χρόνων ύπηρεσία έξομοιώνονται. Κι' άφού έξομοιώνονται πρέπει και στον πίνακα Β' άρχαιότητας νά έχουν τήν ίδια σειρά. Πρέπει λοιπόν προκειμένου νά τακτοποιηθούν οι μετεκπαιδευθέντες στον πίνακα Β' κατ' αρχαιότητα νά τους προμετρήται στον πραγματικό χρόνο ύπηρεσίας και μιά έλαστία έπί πλέον. Έτσι ένας μετεκπαιδευθείς με 15 χρόνων πραγματική ύπηρεσία πρέπει να θεωρηθή πώς έχει 21 χρόνων (15 και 6=21) και νά μπει στη σειρά κινήων που έχουν 21 χρόνων ύπηρεσία. Ένας μετεκπαιδευθείς με 18 χρόνων πραγματική ύπηρεσία πρέπει να θεωρηθή πώς έχει 26 (18 και 8) κ.κ.

Με τόν τρόπο αυτό κι' οι μετεκπαιδευόμενοι δεν άδικούνται μά ούτε κι' οι άρχαιότεροι τους, όπως θα συνέβαινε αν έπιπροτάσσοντο και στον πίνακα Β'.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Οι μετεκπαιδευόμενοι φοβούνται πώς θ' αυτοκαταργηθή ο θ.σμός τής μετεκπαίδευσης; από έλλειψη ύποψησης.

Που τό σιηρίζουν αυτό; Έπειδή δε θα γίνονται κατά προτίμηση εισηγητές; Άσσε κίνητρο για τήν μετεκπαίδευση είναι ή βεβαιότητα ν' άποκητήσουν τόν βαθμό τού εισηγητού; Κι' αν λείψη τό κίνητρο αυτό δε θα έχουμε ύποψήφιους για τή μετεκπαίδευση; Τέτοιοι κίνδυνοι δεν ύπάρχει. Τίποτε άπ' αυτά δεν στέκει. Έκάποιοι άλλοι λόγοι σερρώνουν τόν δάσκαλο στη μετεκπαίδευση πολύ ύψηλότεροι από τήν άπόκτηση ενός βαθμού. Και άπόδειξη πώς και γέροι άκόμη έτρεξαν νά πρώτα χρόνια τού θεσμού, που δεν ύπήρχε όριο ηλικίας, αν και δεν είχαμε βαθμό εισηγητού.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Ο ΚΑΤΑΤΡΕΦΜΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ήτανε φτωχός, πενήταφωτος και έφυγε κρυφά, κινώντας δέν τον ειδή. Άλλά ποιος νά τον ίδη; 'Ο πνίγνας τον έδω και τρία χρόνια είχε πεθάνει. Φαρώ αττήν τή στιγμή, πώς βλέπω τήν φτωχικήν του καταρτίου σου κηρία, που παρακολουθώντας την και ή μάνα του ξεσπούσε σ' ένα απαράχητο βαθύ μοιρολόι. 'Η καρμένη ποια δάκρυα έριξε πάνω στον παγωμένο τάφο του αγαπημένου της! Δέν πέρσιον δύο χρόνια και τό κοφτερό μαχαίρι του χάρου πήρε και τή μάνα του. Έριμει μόνος του ο Γιάννης με μία μεγαλύτερη αδελφή του και μία μικρότερη. Νά γιατί, όταν έφυγε δέν τόν ειδή ανέναντος τον όρφνό το Γιάννη. Είχε τελεώσει τήν Γ' τάξη του 'Ελληνικού κι έφυγε μακριά, μακριά απ' τόν φτωχό σπίτι του. Πού νά πήγε; 'Αποάσισε νά ικη υπήρξει σ' ένα μηχανοτοικιγένεια, που τόν ζητούσε μισθωτά από δύο χρόνια, με τή συμφωνία νά του μισθ γράμμα. Νά τον σπουδάσει κείνο που ήθελε, κεί-ο που συγκέντρωνε μεγάλο σεβασμό στον άτομό του. ο Γιάννης δουλεύει τώρα στήν ορχοντοεικογένεια και πηγαίνει στο Γυμνάσιο. Τά έξοδα του τα κάνει τό νοικοκυρσοιστό αυτό. Πολλά φορές έχει δουλέει στο σπίτι και λείπει από τό σχολείο. Αυτό όμως δε χαλά τή σειρά του Γιάννη, που είνε πάντα πρώτος σ'ά μαθήματα. Τά άφεντικά του λένε να τον φιάσσουν μηχανικό. Αύτος όμως δε θέλει μηχανικός, θέλει νά γίνη δάσκαλος. Ηλικια άλύγιστη δύναμη έσωτερική του λέει νά φε, γ' αυτό. Δέν αγαπά τά μεγάλια ο Γιάννης, ούτε θραμνίζεσαι μία πλινθιά μελλοντική ζωή. Θέλει νά γίνη δάσκαλος νά πονήση με τό φτωχόπαιδα των χωριών νά τραγουδήση μαζί τους πάνω στήν δημοφφραγή, που κάποτε περιγράφει Φλιβερός τις μέρες, της μικρής ορφάνιας του Ήπειρου ενήμερος ρούχα μουσειάρινα. Θέλει νά γίνη δάσκαλος για νάμει πόνος στον κόσμο, νά μπορεί νά φιλοσοφή πάνω στή ζωή του, θέλει νά ριχθ' ή πάλι σ'ά ματωμένα σπλάχνα του φτωχόσομου, απ' όπου ξεκινάται. 'Η άρχοντοεικογένεια οφθαίσει αυτή τή φωνή το Γιάννη και τόν έκα ε διασκαλός. Σάν πήγε τό δίκλωμα σ'ά χέρι του, ένιωσσε μία άνακουφισή, γιατί έγινε, δει ήθελε, εν' δούλο του έβουξε έφυγε απ' τήν ορφανή ψυχή κι ένα γλυκό χαμόγελο ζωγραφίστηκε σ'ά μικρά μάτια, γιατί θη ριχνόταν πάλι μέσα σ'ά φτωχολόγιο, θά πάλευε μαζί της και πιστασε πώς νά τήν τραβήξει απ' τό φλιβερό βοϊνκο, για νά τήν άφήση σ' ένα λυλυδοσοπαρο τό λιβάδι. Αυτό ήτυνε τό δνε-ρο του Γιάννη κι είχε πεκοίτηση πώς θά τό ξεκαλήρωσε, γιατί ο Διευθυντής; του σ'τό Διδασκαλείο του έλεγε πώς μόνος αυτός κατέβαινε στην ψυχή του παιδιού, τήν άνοιγε, τό μελετούσε και τήν άντάγαννε με τή δική του, γινόνταν άλήθεια κι αυτός ένα παιδί και καθιρένω σ'ά φθάνο. Κι άλήθεια τέτοιος ήταν ο Γιάννης τό γνώνισα. Είχε γεννηθεί μόνο κι μόνο για δασκαλός. 'Αποάσισε τώρα, δάσκαλος πιά, νά έρθη π'αί σ'τό χωριό του, νά δ'ή εν ζουθε ο άδερφός του, που νόμιζε πώς θά γινόταν ο προπάτης της. Απ' τά βαθεια της φτωχικής καρδιάς του, ειπε χ'αία εύχριστό στήν άρχοντοεικογένεια και ήρθε στο σπίτι του. 'Ιδ βρεχία κατάκλιεστο Μόνον ένα χρέμα μαύρο και σκαμμένο στον έξώστη τ' άνιμίζε δ αγέ.σ. Κάιε άνανήσεις Φλιβερός πέρασαν απ' τό ρούτου κι ένα δάκρυ κύλισε σ'τό μάγουλό του. Τί νά θυμήθηκε ο Γιάννης; 'Οι άδερφός του δέν ήτινε έκεί. Δουλεύαν έξ' απ' τό ζωμν. σ'ά μοναχ' ο χωρικό, που τις άφησαν οι πεθαμένοι γο-έ.σ. 'Αντάρσαν κι αυτές μαζί του τό ρούδι. Άλήθεια ή βραδιά ήταν έκεινήνι κι οι ιρέες της χλαίνας άκαρηγόρητα. Φαυροδαν πώς άλάφωρνε ή κορμας, ήνη καρδιά τους κλαίοντας. 'Ετσι κινήθη αν. 'Υστερ' από κάποιους μέρες ο Γιάννης; έστ'αίλα ή χαρτιά του σ'τό 'Υπουργείο για διορισμό. Καί πώς τόν περμάνει! 'Οχι γιατί θη πούση λεπία νά γιατί θη ζήση με τό παιδί, γιατί ιώθηκε τό ελε του κημμάτιναπόλοιστο απ' τό παιδί. 'Γρασαν ισορροπία μήνην κι ο φ'αρχός ο Γιάννης άκόμα περμάνει. Στο μεταξύ τό δνει-

ρο του φαρωί πώς έχει ταφή. Καί περμάνει, περμάνει! 'Ο π'α θά περμάνει! Πόσοι τέτοιοι φτωχοί Γιάννης ειπε σ'ή-ρα, που περμάνουν μέσα σ' αυτό τό Κράτος, που θέλει νά λέγεται Ε-δ-ε-η 'Ελλάδα.

ΠΑΝΟΣ Α. ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗΣ
Μεσοχώρι—Φθιώτιδος.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΗΜΑ

Προς
Τή Διοίκηση της Διδ. 'Ομοσπονδίας.

Τό νομοσχέδιο τό τροποποιητικό του Διαιτογματος της; διαβήθη; τών δημοδιδασκάλων, που καταρτίστηκε από τό ύπουργείο Παιδείας και δημοσιό-τηκε τις μέρες αυτές σ'όν καθήμενόν τού και σ'τό Διδ. Βήμα, πώς έκυμνε, έκειτα από συζήτηση, νά καταλήξουμε στις παρακάτω υπόψεις:

Μέ έκκληση είδαμε πώς μερικες τροποποιήσεις, που περιέχονται στο σχέδιο αὐτό, άρμυζεται. συγκαταμμένα κάπως, από τούς μετεκπαιδευθέντες τό δικαιώμα της προαγωγής στήν έκτη κατηγορία μετά συ κλήρωση 15 χρόνων υπηρεσίας, δικαίω α που άναγνωρίσ ηκε σ' αυτούς από τόν κλάσο μας κ'αί που ούσιαστικά είναι ή μόνη ώλική τους ώφέλεια για τούς κ'αίους και τις θυσίες, στις όποιες ύποβλήθησαν για νά μετεκπαιδευθόν.

'Η παράγρ. α' του έδαφ. 2 του άρθρου 2 του σχεδίου αυτού όρίζει ότι οι μετεκπαιδευθέντες μπορούν νά προαχθόν στήν σ' κατηγορία με ά συνπλήρωσιν υπηρεσίας 21 χρόνων και ή παράγρ. β' του 1 έδαφ. του άρθρου 3 ότι οι μετεκπαιδευθέντες μπορούν νά προαχθόν στήν ίδια κατηγορία μετά συμπλήρωσιν 15 χρόνων υπηρεσίας.

'Επειδή όμως οι θέσεις της σ' κατηγορίας δε μπορούν νά περάσουν τις 600, όρίζει τό σχέδιο με τό έδαφιο 2 του άρθρου 3 νά πληρωθόν αυτές με σ'α τρία χρόνια με σειρά πού θά καθορίζεται: 1) από ένα π'ακα των σ'ατ' έκλογών προτεινομένων και 2) από άλλων των σ'ατ' όρχαιότητας προτεινομένων.

'Η άρχή βέβαια της σ'ατ' έκλογών προαγωγής σ'ά βαθμό του εισηγητή, που εισάγει τό σχέδιο αυτό, είναι όρθή θεωρητικά και σκόπιμη, γιατί ένθαρμύνει τούς κ'αίους; σ'όν κλάσο μας και τούς παρακ'αίει σ'έντατικώτερη δημιουργική εργασία. Μά με τήν κατάστασιν που επικρατεί σ'ήμερα σ' όλες τις δημόσιες υπηρεσίες; μας, με τή σημερινή σύνθεση των 'Εποκτ. μας συμπουλιών κ'αί άκόμα ύστερα από τήν περα της έφαρμογής; του Νόμου 3215 για τήν άπονομή βραβείων, είναι πολύ συζητήσιμο αν θά φερθόν τόν προδωλωμένο κυρτό, αν θά προταθόν οι πραγματικά ικανοί με τήν έφαρμογή της. 'Εμεις ούδ'αίλωτο φρονημάστε μήπως σ'όν Α' π'ακα θά είναι πολύ μικρό τό ποσοστό των πραγμα. ικά ικανών.

Στόν Β π'ακα, όπως όρίζει ή παράγρ. δ' του έδαφ. 2 του άρθρ. 3 γ'α' φρονιαι όλοι οι άλλοι, μετεκπαιδευθέντες και μη, σ'ατά σ'ατά άρχαιότητος της συνολικής αυτών άπηρεσίας. Αύτ'ή είναι ή διάταξη που άναγρ'αίντας προηγούμενη (παράγρ. β' έδαφ. 1 άρθρ. 2) άφαιρεί από τούς μετεκπαιδευθέντας τό δικαιώμα της προαγωγής στήν σ' κατηγορία μετά συμπλήρωση 15 χρόνων υπηρεσίας και κάνει έτσι τήν Ιβητία όμορ'αδωρο γ'α' αυτούς.

Νομίζοντας, κύριοι Σύμβουλοι, πώς δέν θά βρεθ'ή συνάδ'αφος νά μήν άναγνωρίση τήν άδικια που ετοιμάζεται για τούς μετεκπαιδευθέντες, δέν έπιμόνουμε περισσότερο στήν καθ'ιέρη της και ζήτω με νά τροπακινήθη ή παράγρ. δ' του έδαφ. 2 του άρθρου 3 έτσι:

'Εν τ'ω π'ακα Β άναγρ'αίνονται κ'αίντες οι λοιποί π'ακ; προαγωγής δικαιούμενοι και από τό 'Εποκ'ατό Συμβουλίου Ικανοί π'ακ; τούτο κρινό μνοι κατά σειράν άρχαιότητος έφ'δων δέ είνε ποικίλων κατηγοριών προδ'ασσονται μετεκπαιδευθέντες; έστω και αν είνε νεωτεροι τόν λοιπών.

Τονίζομε δε, ύποβλήοντας τό αίτημα αυτό, δέ ζήτομε παρά μόνο διατήρηση δικαιώματος, που άναγνωρίσ ηκε σ'ούς μετεκπαιδευθέντες από τήν Β' και Γ' Γ. Συνέλευση και δε; είμαστε άπόλυτα ώμόφρονι με τις σχε-

τικές άπόψεις σας, όπως περιέχονται σ'τό δ'ατ' άρθρ. 209 ύπόμνημα σας, (181 φύλλο σ' 118. Βήματα;) Σ'ας παρακαλοΰμε γ'α' αυτό νά ενεργήσετε νά γίνη ή τροποποίηση αὐ ή, ή όποια όσο μικρή ώλική ώφέλεια κ'αί αν όνη σ'ούς μετεκπαιδευθέντους, είναι βασιμική για τή διατήρηση του θεσμού της μετεκπαιδευσης, που διατρέχει έκτό; τών άλλων και τόν κίνδυνο νά αυτοκαταργηθ'ή από έλλειψη ύποψηριών.

Σ'ας παρακαλοΰμε επίσης νά ενεργή-σεται νά διατυπωθ'ή σαφέστερα τό έδαφ. 3 του άρθρου 3 του Νομοσχεδίου σχετικά με τή συντόμηση του χρόνου προαγωγής; όσον μετεκπαιδευθέντων σ'τό Τεχνικό, με τήν τροποποίηση αυτή:

'Ομοίως συνιστούμε κατά δύο έτη ή δι' έκάστην κατηγορία π'ακ; προαγωγής άπαιτούμενος χρόνος υπηρεσίας δημόδιων μετεκπαιδευθέντων έπιτυχώς εν τ'ω Τεχνικ'ω Διδασκαλείω.

Με τιμή

'Επιτροπή των μετεκπαιδευομένων σ'τό Πανεπιστήμιο
Έδρω 1. Παλαιολόγιο
Βασιλική Σούλαση
Γεωρ. Στράτος
Κώστας Τζαννιτής
Σεραφείμ Στρατιώτης
'Ιωάν. Παθούλης
Κ. Θ. Παπαγιαννίδου

Μήνες και μήνες τώρα περιμένομαίνα νά διορισθώμε. Πολλές φορές υπεράλαμε αίτησεις, άλλα άλλοτε ο κ. 'Επιθεωρητής δέν ή'α; έκρότινε, άλλα ο κ. 'Υπουργός δέν ένεκρίνε, και όταν τέλο; καθρωθώη νά γίνον δια από εύρημμε άλλον στή θέση μα; διορισθώμε από τό 'Υπουργέιον. Καί όλα αυτά σ'ό έποχ'η που έκπαινοτάδε; χιλιάδων έλληόποικ'α ζούν μέσα στο σκοτάδι της άγρ'αμματοσύνης και περμ'αίνουμε πάλι τόσο νεωροί δασκ'αλοί νά διορισθώμε για νά μισοστ'ερωμε τις θέσεις άνιχνες; μας ύστερα από τόσα έβρα τό Γυμνασιού και Διδασκαλείου 'Ελπίζομε δε δέν θά μείνουν άδιόφρονοι ο άρμόδιοι στή φωνή τούσων φτωχών δασκ'αλων που κινδυνεύουν νά πεθάνουν από τήν πείνα.

Β. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ
Δημοδ'ολος

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

'Υστερα από τις σχετικές ένεργείες της Διδ. 'Ομοσπονδίας οριστήκε καθ'ιέρη της ειδικής διδακτικής για όλα τα μαθήματα των με εκπαιδευομένων σ'τό Πανεπιστήμιο (δημ)λίου Διευθυντήν στο Μαρσαλείου Διδασκαλείου κ. Καραγιώστους. 'Η πρακτική άσκηση των μετεκπαιδευομένων θ' γίνεται στο πρότυπο του Μαρσαλείου.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Τό ύπουργείο της Παιδείας προκήρυξε διαγωνισμό μεταξύ των πτυχιστων δημ'αλων και των δύο φύλων που έχουν ηλικία μέχρι 30 έτών για χορήγηση διετών εκπαιδευτικών άδειών με πλήρεις άποδοχές όπως παρ'ακόλουθ'ήσων σ'τό Πανεπιστήμιο διστη κύκλο μετεκπαιδευτας σ'ά παιδαγωγικά και άλλα μαθήματα. 'Ο διαγωνισμός θ' ενεργηθ'ή στις 11 Μαΐου για 40 θέσεις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΚΑΙ ΔΑΣΚΑΛΩ

'Επειδή γεννήθηκε καρδέγγιση διά τό βραβείο που δόθηκε από τήν 'Ακαδημία σ'όν τέο; 'Επιθεωρητή της 'Αλεξ'απόλως κ. Λαγουμετζ'α και τούς δασκ'αλους της περιφερείας, με τό νά γραφθ'ή στις έφημερίδες πώς άπονεμήθηκε σ'όν 'Επιθεωρητή και σ'όν Διδασκαλικό Σύλλογο της 'Αλεξ'απόλως μόνο, δημοσιεύομε τό έγγραφο της 'Ακαδημίας, από τό όποιο φαίνεται πώς τό βραβείο και ο έκαίνος δίδεται σ'όν 'Επιθεωρητή και σ'ό δλους τούς όλους γενικά, της περιφερείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
'Αριθ. π'ακ; 1995
'Εν 'Αθήναις τ'η 22 Δ'βριου 1928
Προς τόν κ. Κων'ον Λαγουμετζ'α 'Επιθεωρητήν Δημ. Σχολείων 'Αλεξ'απόλως.

'Εχομεν τήν τιμήν νά πληροφορησ'αμεν ύμ'α; ότι κατά τήν προσηγη π'ακ; ημερών συνεδρίασ'η της 'Ακαδημίας 'Αθηναίων, γεννησομένη τ'η 27

Δ'βριου ήμεραν Πέμπτην και ώραν 4 μ. μ. θέλομεν άνακοινώη τά ύπό τήν 'Ακαδημίας άπονεμηθέντα βραβεία.

Μεταξύ των βραβουομένων τυχαίαν ή έξηγοΰμε 'Εθνογ'ελη; και λίαν φιάνθρωπος δ'ρασι; ύμων και τών άλλων της όμετέρας περιφερείας, έγαροδέντων π'ακ; έπίτοιων τών άναλυφ'ιτων. έξ'ιψοσιν του 'Εθνικού φρονήματος και διάδωσαν πρακτικώ γνώσασιν; 'Οθεν παρακαλοΰμεν ύμ'α; όπως έφ'αρεσεηθήτε νά παραστήτε εις τήν Συνεδρίασ'ην ταύτην, ίνα λάβητε τό άπονεμηθέν ύμιν έπαθλον.

Συνημμένο; λαμβάνετε εισιτήριον κ. λ. π.

Μετα πάσης τιμής
'Ο Πρόεδρος; 'Ο Γεν. Γραμματέας
Β. Αιγινήτης Σ. Μενάνδρος

ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΥΛΗ

Συνεδρίασις 17 'Ιαν. 1929

'Ο κ. Π. ΖΩΓΡΑΦΟΣ, ύποστηρίζων άναφ'ορ'α ν'η; διδασκαλική; όμοσπονδίας λέγει ότι ή διδασκαλική αΐς παλαιά από έτών νά κατακτηή βελτιώσασιν τινά της; θέσεως; της; 'Ιδιή από καιρού, λόγω άνήρωσης; του κ. 'Υπουργού των 'Οι ονομικών νά δώση τήν σχετικ'ην κ'αίνοσιν. καθυστεροΰνται όλαί αί προαγωγαι των δημοδιδασκ'αλων από έδ'όθη εις αυτούς τό δικαιώμα της προαγωγής; δέν πρέπει νά τους τό στερήσωμεν και παρακαλώ τόν κ. 'Υπουργόν των Οικονομικών νά διατή κ'αίνοσιν έξαιρέτικόν ένδιαφέρον διά τήν ταξιν αυτήν.

'Ο κ. Γ. ΘΑΚΙΛΙΑΣ, 'Οσοι λέγει παρακολούθησαν τό ύπαλληλόν ζήτημα γ'αροίτουν πόσον είνε άδικημ'α οι δημόδι άπ'αλοί και ύπό τήν έποχ'ην της; διαβιθ'ιμίας και ύπό τήν έποχ'ην της; καθυστερωσεως τών προαγωγών διότι τό Γεν. Λογιστήριον άποφ'ιπτει τας αίτουμένας πιστώσεις. 'Εκ παραλλ'ηλισμού; συνεγίε; τόν κοσών τ'ην διαβιθ'ιμίας διά τήν έκπαιδευσιν εις άλλα Κράτη, προκ'αίεται όσ'ήμας διά νά συμβαδίσωμεν και με άυτό τά Βαλκανικά άκόμη Κράτη π'ακ; νά αύξησωμεν τας πιστώσεις της; εκπαιδευσεως; τούλάστωσιν κατα δού όλα ομ'αρία και παρακαλώ συνεγίε; τόν κ. 'Υπουργόν των Οικονομικών νά δ'ρη καθ'α άντίρροσιν του διά άμφότερα τά ζήτηματα των δημοδιδασκ'αλων της; διαβιθ'ιμίας και της; προαγωγής; αυτών.

'Ο κ. Κ. ΓΟΝΤΙΚΑΣ ('Υπουργός της Παιδείας) Θά ήιο εύτυχής, λέγει, ό κ. 'Υπουργός της Παιδείας εάν έπέκρυσον τά οικονομικά του κράτους νά διατεθόν όσα π'ακ; χροιάσινται, διά τήν εκπαιδευσιν. Είνε γνωστόν όμως ότι ο Προβ'ολογισμός δέν άφαιρει πολλά περισσ'αύματα, διά νά διατεθόν ταυτα διά όλες τας έπινοσ'ιας; άνάγκας. 'Οσον άφορ'α τήν διαβιθ'ιμ'α σ'όν τ'ην δημοδιδασκ'αλων, ήτο από π'ακ; ένοκ'αρες νομοσχέλιον, όπερ κ'αί ν'ηφισθ'εν επανυψηφ'ιθη και πάλιν κ'αί οκ'α και όταν ψηφισθ'ή θα παρακαλώσ'ομεν όλοι τόν κ. 'Υπουργόν των Οικονομικών νά αύξηση τας σχετικ'ας πιστώσεις. Εις τό ίδιον νομοσχέλιον κανονίζονται και αί προαγωγαι, αί δέ μ'αχ'εις ώρας; γενομένας προτάσεις; προαγωγών δέν τηροΰνται, διότι υπερβαίνουν τά όρια του Προβ'ολογισμοΰ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

'Οσοι θέλομεν νά έγορ'ασουν τή μη κ'αί τυπογραφική μηχανή Γραϊνερ για νά τήν εισάγωμεν σ'ά σχολεία των έξ'ι γ'αροσιν σχετικ'ας σ'όν κ. ΤΖ. ΤΣΑΓΚΙΑΝ γραφεία Διδ. 'Ομοσπονδίας. Εά στοιχίση πάνω κ'ατω 1000δρ. Μπορεί νά χρησιμοκοιηθη και από παιδα της Α' τάς Δημοτικού. Προσεγ'αθ'ή έκ'αθ'αν λεπτομερείς όδηγίες για τή χρήση της και τά έβ'οχα παιδαγωγικά ύπο τελοματά της.

'Επίσης όσοι έχουν ή σκοπεύουν νά άγορ'ασουν κηνητογραφική μηχανή έξ'ι γ'αροσιν σ'όν ίδιον άναρ'οτες τ'ιν'ο μάκρας είναι, πόσο στοιχίση, πώς είνε σ'άν τή δύσκολια της; προμήθειας των κ.λ.π. Προκ'αίεται για στατιστικά κληροφορίας με άπ'αρωτο σκοπό τ'ην έξέροση τρόπου έννοικώσεως φημ'α και διδασκ'αλικών ταινιών.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

Η ΠΡΟΣΟΧΗ

Μελέτη του Arthur Wreschner, καθηγητή της Φιλοσοφίας και Ίατρικής στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης.

Η αξία της προσοχής.— Η φύση της.— Η ποικιλία κα και αντικείμενα.— Η γνωριμία της προσοχής.— Όροι της προσοχής.— Η οικειότητα του αντικειμένου.— Το συναίσθημα σάν αλωσύνη της προσοχής.— Τι αντικείμενα ταιριαζουν σε κάμαρες παιδιών και αήθους διδασκασίαν.

Η προσοχή έχει βασική σημασία για κάθε παιδαγωγική ένασζόληση. Αυτό το έχουμε με το παράδειγμα. Μά σε κοιλιά σχολεία τη σημειώνουν στα απολυτήρια με ιδιαίτερο βυθμό, ενώ δε συμβαίνει αυτό για άλλες ψυχικές ιδιότητες. Τη μνήμη, να πούμε, ή την αισθητικότητα. Πρώ πάντων όμως φαίνεται ο γερός παιδαγωγός ή δάσκαλος κατά καλά από την ικανότητα, που έχει, να συγκρατή την προσοχή του μαθητή. Τη μεγάλη αυτή σημασία, την κερννε η προσοχή από την κεντρική της θέση άνωμεσα στη ψυχική ζωή, απ' όπου άκει άποφασιστική επίδραση για την αντίληψη και την ανάπτυξη, για τη νόηση και τη βούληση, για το συναίσθημα και την πράξη. Κάθε ψυχική ζήση θέλει την προσοχή.

Όσοι με τόσο κλάτος κρύβει μέσα του το σπόρο της άσυμφωνίας. Οι έιδικοί δέν έχουν την ίδια γωνία για τη φύση της προσοχής. Παίρνουν το Μειωμένο. Αυτό; μάς λέει, πώς στην κατάσταση της προσοχής ανάπτυσσομε ψυχοσυνική ενέργεια, που όλο και άβγατίζει και τριβεί και διευθύνει διανοητική. Μά, όπως θα δούμε, ή προσοχή δε μπορεί για κανένα λόγο να θεωρηθή άποκλειστικά νοητικό γεγονός μάλιστα κι ούτε ψυχικό περίσφρα. Έλεϊτα τι δά πη «ψυχοσυνική ενέργεια; Παίρνουμε μία φυσιογνωστική έννοια και την μεταφέρουμε στον ψυχικό κύκλω. Έχει νόημα και σκοπο ή μεταφορά αυτή; Στη θέση, που στέκει σήμερα ή ψυχολογία, πολύ πιο σκόπιμο είναι να παρατηρήσει από όριοσμο άφιλονίκητο και να περιοριστοσμο να ξεχωρίσσομε τα πρυματικά γυρωρίσματα. Άμα κοιτάξομε από την αντικειμενική μεριά μάς παρουσιάζονται για τέττα γνωρίσματα ή συμφήνεια και έναρεια. ή ήμνηστικότητα και ζωηρότητα. Άμα πάρομε την άποκειμενική μεριά βλέπομε να κυριαρχή η άσότη συνείδηση της ένεργητικότητας και άπορροφήση, από όργανικά άσθηματα, από αίσθημα. α τάση; και από συναισθήματα, που τις πιο πολλές φορές, είναι εύρσοτα με κάποιε και διασφρεστα, το τελευταίο, άμα έπιβάλλωμε την προσοχή. Έτοι, για παράδειγμα, όλες οι ζήσεις, που ξανάβουν, όταν προσεχωμε, άποσώνονται με μεγάλη ένταση και σάφηνουν μαζί τους συναισθημα της ένεργητικότητας.

Άμα δεχτοόμε, πώς κάθε ψυχικό είναι γεγονός συνείδησης τότε την προσοχή πρέπει να την χαρακτηρίσσομε άνημένη συνείδητικότητα. Ορίζομε την έτοι, λέμε κύλω, πώς είναι ή και η άνεβη σε διάφορους βαθμούς και πώς δέν ξεχωρίζει με όλοφνημα σύνορη απ' την άπορροφήση. Όμως τα πράγματα μάς άναγκάζουν να θεωρήσομε τη συνείδηση για γεγονός, που περιάει κάτω από σαθερή έναλλαγή. ή' είτε στήν φύση γενικά άποβλέσομε αυτό στο άτομο. Ζήση που ξινανε από προσοχή και ζήση που είναι άσσητη ή αυτή ξεχωρίζουν κολλές φορές σουναντίηση (σαφήνεια και ένάργεια) και αντίληψη (άσφαεια και σκεπτικότητα). Κι είναι πετυχημένη άναλογία, όταν όWinnit χαρακτηρίζει την πρωτική σάν κάτι, που βρίσκεται στήν έστια της συνείδησης την άλλη, σάν κάτι, που βρίσκεται στήν περιφέρεια. Στην πράξη παρατηρούμε, πώς ή ζήση, που ξανάβει από προσοχή παρουσιάζεται, με τη ίδια ψυχική ένάργεια, που κερδίζει κάθε άποτικείμενο που το βλέπομε άμεσα, αυτό δά πη, με την κεντρική κοιλότητα του

άμφιβληστροειδούς (!). Όμως για την Παιδαγωγική είναι ασύχρητα σπουδαίωση ή άριβολογημένη σπουδή των όρων της προσοχής; παρά ο όρισμός της ούσιας της. Γιατί την προσοχή την διευθύνει με σχέδιο και τη χρησιμοποιεί με σκοπο μόνο όποιος γνωρίζει τοις όρους της. Στην πρώτη γραμμή μάς παρουσιάζεται για εξέταση ή οικειότητα του αντικειμένου. ήθε ει που το συχνοβρίσκομε, που το γνωρίσομε, το αντιλαμβανοσαστε σαφέτερα και έναρρόστερη, παύά κννο που συναντοίμομε για πρώτη φορά. Για παράδειγμα: ο φυσιοδίφης αντίλαμβάνεται όλες τις λεπτοέργειες ένος μικροσκοπικού αντικειμένου σαφέτερα και έναρροστέρα παρά ο άνίδος.

Η άσκηση εύνοει κολύ όλες τις ψυχικές λειτουργίες και άβγατίζει την παραγωγική τους ικανότητα. Όσοι μπιζομε στή συνείδηση μάς πρώτη φορά λίγο-λίγο και σφαιρικά στρατά, άμα το κννωμε κολλές φορές, το αντιλαμβανοσαστε στα τελευταία με μία ματιά, να πούμε. Έτοι βγάνομε πώς μέσα στήν ίδια ώρα αντίλαμβανοσαστε έναρρόστερη τα δια που έχει ένα γνωστο αντικείμενο παρά ένα άγνωστο. Γιατί στήν πρώτη περίπτωση έχει προσηγή ή ώρισμένη κατωόση και προσαρσκηγή ή το αντικείμενο στή δεύτερη όχι. Στην αντίληψη του νέου αντικειμένου κορροσιάζεται και άλλη άύνητη πλευρά. Όλες οι πρωτοπαρουσιάζόμενες, άγνωστες και άσυνήθιστες έντυπώσεις ξανάβουν άκομη σε μεγάλο βαθμό το συναισθημα μάς. Στην περίπτωση αυτή ξεχωρίζεται άγνω κάλη άνάμεσο σε συναισθημα και νου. Κάθε άσκηση και συνήθεια σάιζει το συναισθημα και κραύγ; ή διανοητική έπικράτηση. Την ίδια έπιδραση, που άσσει ή επανάληψη, την άσσει και ή διάρχεια, ή και αυτή άβγατίζει τη γνωριμία. Προϊούθεση όμως για να πετύχομε την εύρέσει αυτή, είναι ν' αντιλαμβανοσαστε τις γνωστές έντυπώσεις με την ίδια ψυχική ένταση, που αντιλαμβανοσαστε τις νέες. Αυτό όιατόσο δε συμβαίνει πάντοτε, ή να ποιομε το πιο σωστο, σπάνια γίνεται. Γιατί, όπω; και το είδημε, την προσοχή δέν την χαρακτηρίζουν μόνο άντικειμενική παρά και άποκειμενική γνωριμία. Η, άλλωστε, έπωμένο: ή προσοχή δέν είναι μόνο σαι διανοητικα γεγονότα, που έχουν να κάμουν με αντικείμενα, παρά και στα θυμικά, που εξαρτώνται από ψυ-

(!) «Το μέσον του άμφιβληστροειδούς έχει τη μέγιστη αντίληπτική όξυτητα» γι' αυτό όλοιοσ θελει να δη ένα άποτικείμενο με την πιο δυνατή σαφήνεια πρώτε να δώση στο μάτι διευθυνση τέττα που να σχηματίζεται το είδωλο του αντικειμένου σ ό κέντρο του άμφιβληστροειδούς στήν περιέκωση αυτή ή βλέπομε τα αντικείμενα, όπω; λένε, άμεσα». (Schulzeisenen Ζυρίχη 1922 σελ. 44) Σημ. Μ.

Τη σχέση άνάμεσο σε νου και σε συναισθημα την χαρακτήρισε ο σοφοσ καθηγητής σε μία διούξη, που έπαχε στη φιλοσοφική έταιρεία της Ζυρίχης με θέμα «νους και συναισθημα σεις άποβίαιες τουσ σχέσεις». Η διούξη (είναι τυπωμένη στή Schweizerische Lehrerzeitung και θα τη δώσομε σε μετάφραση από τις στήλες μάς μόλις τελείωση ή μελέτη που άρχίζομε σήμερα. Σημ. Δ. Βήματος.

ΟΙ ΕΡΑΝΟΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Με την ευκαιρία που το Δ. Βήμα σ'ό 199 φύλλο του έγραψε για τοις έρνοιοι, θεωρήσοι καλο να στείλω μία σχετική εισηγήσή μου που έινε πάνω στο ζήτημα αυτό πρώσε σε σ' έδριο των δασάλων Έλευσίνας; και των γύρω χωριών, καθώς και την άπόφαση που πάφθηκε, ώστε, αν άνοιξη ή συζήτηση, να μορδούσομε να καταληξομε σενυ τελειωτή ό συμπέρασμα για το θέμα αυτό, που άρκετά φορτικό μάς έγινε τώρα τα τελευταία χρόνια.

ΑΥΓΕΡ. ΠΑΝΗΓΥΡΙΗΣ Διευθυντής Σχολείων Έλευσίνας Η ΕΙΛΗΓΜΕΝΗ

Καθ' όσον που κατάνησε στα τελευταία χρόνια σά με νόμο άραφο να έπιβληθή στο δισκαλο είναι ή άποχρέωση του του να γίνεται ύργαιο για τη διενέργεια έράνων είτε στο σχολείο είτε στήν κοινωνία ποτε για τον ένα σκοπο, και ποτε για τον άλλο, ποτε για το Α σ. ματείο, ποτε για το Β. σ'όλλογο. Και όταν μέν βρισκόμαστε στα πολεμικά χρόνια και μάς περιγγελλαν να κάμωμε έρανο για το στρατο που πολεούσε κι' έφυγε το αία του και πάγοσε στα ρουά και στα χόλια, έρχοι ο διασάγγελς εκείτες και κάπνια βισή απόυ έλαμε χροσ έμεις; που μέναμε πίσω, όχι να άνασφύρομε έκεί-

νους που ύπόφεραν στο μέτωπο—αυτό ήταν κι' έφερε να ήταν ύποχρέωση, του Κράτους—μά να λείξομε τη συμπόνια μάς στα παιδιά έκννα, που, για να ύπερασπίσων έμάς, πρνοούσαν τα ώραια χρόνια της ζωής τους στόν πόλεμο. Και τότε όμως δε μπορούσα να πεσο τον έαυτο μου δι έσσεκε ή έέργεια τέτοια έράνων μέσα στο σ'όλλοιο το δημοτικό. Όπου ζητούσαμε να σναισφέρουν τα παιδιά εκείνα που είχαν σην μέτωπο τοις πατέρες τους ή τα άδέρφια τους, που θα τοις έδιναν την δεκαρια να πάρουν τα τετραδιά τους.

Και ν' έχωμε ένα παράδειγμα, σάς άναρροει όσι στα 1918 ή 1919 είχαμε διαταγή «λόφ της άκριβείας τ'ό χροσ να έπιτερόσομεν εις τοις μαθητοικαί να γράφομε έφ' οιοούθηποιε χροσ διά της άγορας πολλών τετραδίων. Άλλά πώς άνω έλεγεν ή έκκκλησις, που ήθελε να φανερώση ότι τα παιδιά δέν ή άνο οίκονομικά σε θένη να άγοράσουν τα τετραδιά που ζήτοσε το σχολείο.

Την ίδια όμως έποχή ήρθε και διαταγή να ένεργήσο με έρανο για έκαλάσο του σ'ετατόσφου. Την άνακοουθήνι τώρα αυτή άφήνω σε σά; να άναλύσοτε; να ζυμώσοτε τα όπέρ και τα κατά και να βήθε αν έπρεπε το δημοτικό σχολείο να ύποβάλλεται σε τέτες ύποχρώσεις.

Πρώσαν τα πολεμικά χρόνια πολλά παιδιά έχωσαν στον πολεμο τινύ προσαύτους τους; άλλα τοις δέχτηκαν άίκανους για έργαία χωρίς κοδι ή χροσ, ή με άρρωστεια άδερπάσειν ή δυσκολογίαρσητη. Και τρυχουν τα κακομοιρα σ'ό σ'όλοιο να βρούν τα συνολικά του, να παίξων μαζί τους, να παρασδύσομεν, να ξεχωρίσων λίγο την πείνα τους, για να έφοδιαστούν με τα λίγα ψιμίδια πνευματικής τροφή; και να γίνων ικανά να ριχτούν στόν άγώνα της ζωής; ν' άνακομίσων τη μάνα τους που δουλεύει για να τα θρέψη έπειδή έμασε τον άντρα της, ή τον πατέρα τους που ο κολειοσ τον έφερε σε θέση να κερννε να ζήση από τη δουλειά της; γυ αίκας του. Μά κι' όσα έχωσαν του, προστάτες τοις γερού; δε βρισκοντε με καλύτερη θέση. ή άκριβεια της ζωής; που έγινε άπορήνη κι' όλο πάει, μεγαλώνει, ή έλληγη από κάλλο μέρως έγοσαστα, τα έζει κάμει να δυσκολεύων υ ν' άγοράσομεν το τετραδιά ή το κολλέβι του. Έτοι είναι ζήτημα αν το ένει δε πιο πειδιών έχουν τα μέσα να άναπορροισθων σεις άκαταήσεις του σχολείου.

Κοντά όνωσ στα τόσα και τόσα φύτωσαν στα μετ πολεμικά χρόνια κι' ένα σφοδρ σωματικά φιλοπρωσιτικά, έξωσαστά και—δέν έξομο τί... και, που στήρίζουν την ύπαρξη τους σ'όις έράνοιοι και μάλιστα του, σχολικού. Αύ ός, φαίνεται, βρήκαν πό κορροσμο όρους; και που τα οίκοητικα ύποβούλ-α των σωματείων διανεροιν χωρίς κόπο. Κι έμας κά'ε χρονο και πέντε έξη καταγής για έράνοιο. Έι έμας το σ'όλο Στασφρ, είτε για όν έουθρό, είτε για τα όρφανά του πολεμίου, είτε για τοις νεμλούς; είτε για τον άναρροάντα του Πή, α ή του Σκουφά, είτε το σ'όλοδίοτερο—για τη φιλοδοητική των Άθηνών. Μάλιστα τα παιδιά της Μάνης ή των Μεγάλων να σναισφέρουν για την άναδύσωση των λυκων των Άθηνών.

Κύριοι με δλη την εύλάβεια και το σεβασμό που έχομε σεις διευταγής της πρυσιμένης; μάς άρξής νοιζα όσι δέν μάς άποκλείεται το δικαίωμά, σάν άνθρωποι με σκέψη έλευδερή, να ξετάσωμε αν είναι σκόπιμο να γίνωνται οι έρανοι αυτοί στο δημοτ. σχολείο; Ζοί; με μέσα στο σχολείο βλέπομε την κατ'ισαση των παιδιών και άποτικείμενοσ τον άντικειμενο που έχει στήν κοινωνία κάθε ένέργεια μάς μέσα στο σχολείο. Δέ ζοίμο στο κέντρο

χικές καταστάσεις». Έτοι δέν είναι μόο ή συνείδηση άποτικείμενο προσοχή, όπω; για παράδειγμα το άσθημα ή ή παρίσταση παρά κι' ή συνείδηση κινάσσης. Για να ήσομε τη σπουδαία όλοο παίξει το ύποκειμενικό στή συγκράτηση της προσοχής δέν είναι άσκημη μία ματιά στή στενή συνδέση της; με το λεγόμενο διαφρόν. Πόλλοι το όρίζουν σέκια σάν μία κατεύθυνση που ήρθε ή προσοχή και που ήρθε γνη σνήθεια. Άς είναι όπω; θέ ει. Έβραλο είναι, πώς έντυπώσας γνωστές κι' άλλες, που έχων διάρχεια εις άντιλαμβανοσαστε, ποσ-έχοντας, εύκολότερα από ντες κι' άλλες που περινούν κινή ιατογραφικά κροσ; μάς, μά μά' ένα περιορισμό; να ήγειρομε οι γνωστές και άποκειες το ίδιο διαφρόν ή γενικά την ίδια άποκειμενική κατάσταση, που ξανάβουν οι έτες. Όμως αυτό σενια γίνεται για το νέο και κάθε τι, που άλλζι μάς «ένδιαφέρει» περισσότερο από το παιδί και μόιομο. Αυτό κορροπάντων συμβαίει στα παιδιά. Έτοι κολλές φορές μένομε άκαταήρητα άποτικείμενα έπειδή προσφρόνοια ίσα— ίσα σνχαι και για πολύ ώρα. Η άσφορία αυτή προσάλει τόσο πιο γωρική και πιο έντονη, όσο λιγώτερη δώσα ε την προσηγή μας στο γνωστο μά; άποτικείμενο την πρώτη φορά που νά; παμνυσίασθηκε— ή γιατί έπαρτε δύσκολο πραματικά σ'όνο παρατηρήση ή γιατί δέν ζυπησε το διαμέρονο γι' αυτό.

Και τοις δυή κινδύνους τοις τρέχουν πάλι και κολύ τα παιδιά. ήθεμηνόνα περνούν μπροσ από κολλές έντυπώσεις που τοις προσφρόνοια χωρίς να τις άποστανθοσν καθόλοιο ή γιατί σέκοταν οι έντυπώσεις ψηλότερη ά' τον όρίζοντα των παιδιών ή γιατί δέν τοις ις έκαίε το περιβάλλον ένδιαφέρουσ; Έτοι φέρνομε πιοση ζήτημα παρά όφέλια σ'όλλοις κάμαρες παιδιών ή άίδουσεσ σκολειών με καλλιτεχνικά άποτικείμενα, εικόνας και παρόμοια, γιατί το παιδί δέν είναι άκόνη σε θέση να τα κατανοήση ή δέν του ξανάβουν το ένδιαφρόν του. Με τέτοιο τρόπο σννηθίζομε μονο το παιδί να μη προσήχη το κοντινο και καθημερινό περιβάλλον και το άποκαλοήσο σε διανοητική άμυβλήθεια. Δέν έπιτεροται για κανένα λόγο να παραβλέπομε τη διαφορά που ύπαρχει άνωμεσα σε ένήλοιο και παιδική ψυχή.

Κι αν έπιβάλλεται να λογαριάζομε την άποκρίση, ένας λόγος παραπά να ν' άμηνόσομε την παιδική ιδιοσυστήσια.

μακρὰ ἀπὸ κείνου πὺ καλοῦμαστέ
ν ἐνοχλήσαμε—γιατί οἱ ἔρανοι πλὴ
ἐγιναν ἐνόχληση γιὰ νὰ μὴ πῶ τίποτα
βαρύνον.

Ἄλλὰ κ' ἂν εἶναι ἐνοχλητικοὶ ἔχουν
τοῦλάχιστον χαμημὴ ὄφελεια γιὰ τὴν
προαγωγή τὴν ἠθικὴν τῶν παιδιῶν·
μορφώνουν ἄραγε καὶ καλλιεργοῦν τὸν
ἄλλοτρωσμό, ποὺ πρέπει νὰ ἐξῆ τ' ἀν-
θρώπος; Συντελοῦν στὴν ἐπιτυχίαν τοῦ
σχολεῖο πὺ ἐπιδικῶμε σημεῖρα τὸ σχο-
λεῖο ἢ ὄχι; τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἄς σκε-
φθῆμε νὰ λύσωμε μαζὺ καὶ νὰ ποιμε
φανερὰ τὴν γνώμη μας.

Οἱ ἔρανοι ποὺ κάνουνε ἢ ποὺ μᾶς
διατάσσουεν νὰ κάρωμε μποροῦν νὰ
χωριστοῦν σὲ φιλανθρωπικούς καὶ πα-
τριωτικούς.

Τὸ κῆθε εἶδος ἄς δοῦμε πόσο βοή-
θει τὸ σκοπὸ τῆς ἐργασίας μας.

Ἐχει γίνει δελεῖ πῶς τὸ σχολεῖο σὴ
μερὰ πρέπει νὰ ἐπιδικῶν νὰ μορφώσῃ
τὸ παιδί τέτοιο, ποὺ νὰ εἶναι ὡφέλιμο
στὴν κοινωνία, μῆσα σὴν ὅποια πρό-
κειται νὰ ζῆσῃ, ἴσως ἢ στενῆ, ὅσο
καὶ τὴν εὐχύτερη, ποὺ περιλαμβάνει ὅλη
τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ ἐνὶ ἀπὸ τὰ
πολλὰ μῆσα γιὰ νὰ πετύχῃ τὸ σκοπὸ
τοῦτον εἶναι νὰ καλλιεργῆσῃ τὸ συμ-
παθητικὸ συναίσθημα. Τὸ συναίσθημα
αὐτὸ μᾶς κάνουνε νὰ γνωρίσωμε τὴν
ψυχικὴ διάθεσιν σὴν ὅποια βρισκόμαστε
οἱ ἄλλοι· αὐτὸ μᾶς φέρνει εἰς θέσιν νὰ
καταλάβωμε τὸ τί ἔχει μῆσα στὴν ψυ-
χὴ τοῦ ἑκείνου, ποὺ μὲν ἢ ποὺ κινε-
ται, ποὺ φοβῆται ἢ ποὺ ἐλπίζει ποὺ
παύεται ἀπὸ τὸ κρῶ ἢ ποὺ λυώνει ἀ-
πὸ τὴν ἀσφατέια.

Ἀπὸ ὧμας καθαινετὸ τὸ συναίσθημα
τοῦ οἰ τὸ νὰ ζῆρῃ τὸν πόνο τοῦ ἄλλου
δὲν ὀφελεῖται ἀνδραδείξει καὶ τὴ διάθεσιν
μὲ ἔργα νὰ τὸν ἀνακουρίσῃ. Τὸ ὄφελει
νὰ λυκομῆται ὅταν τοῦ λέω πῶς καταλα-
βαίωμ πόσο ὄκο φέρει, δὲν τοῦ δίνω
ὄμας ἕνα ὄροζο νὰ ζεσταίνῃ τὸ κορμὶ
τοῦ τί ὄφελει νὰ δεῖξωμε σὲ τὰ παιδιὰ
πόσο βασανίζεται ὁ τυφλὸς ποὺ συναν-
τοῦν σὲ δρόμο ἀνώμαλος ὅταν δὲν τὸν
παρηγορήσωμε νὰ τρέξουν νὰ τὸν πᾶ-
ρουν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ νὰ τὸν δζηγῆ-
σουν;

Γι' αὐτὸ τὸ συμπαθητικὸ συναίσθημα
τότε μόνον ἔχει ἀξία ὅταν ὠδηγεῖ εἰς ἔρ-
γα. Μόνον ἔτσι θὰ γεννηθῇ ἡ ἀγάπη,
ποὺ εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ τὸν συμπαθη-
τικὸ συναίσθημα εἶναι τὸ μέσο ποὺ
θὰ ὀδηγήσῃ σ' αὐτήν. Γι' αὐτὸ ὅν ἔχη
σημασία σπουδαία τὸ συναίσθημα αὐ-
τὸν ἔχει γιατί συντελεῖ σὲ νὰ ἀνα-
πτύχῃ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ διαφύλαξις εἶναι
δὲ ἐκείνου, ποὺ συμπαθεῖ, δεῖδει. Ἄν
δῶσῃ ἀπὸ τὸ περιεσπῶμα ἕνα ἐκείνου
ποὺ ἀγαπᾷ ὄροζοι δυνάει καὶ τὴ ζωὴ
τοῦ γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄλλο.

Γι' αὐτὸ τὸ σχολεῖο μὲ κῆθε μῆσο
πρέπει νὰ καλλιεργῆ τὸ συναίσθημα
αὐτὸ καὶ μαζὶ νὰ δημιουργῆ εὐκαιρίας
γιὰ ἔργα ποὺ νὰ εἶναι συνέπειαι· αὐτὸ
τοῦ συναίσθηματος.

Ἐδῶ λοιπὸν ἔχουν τὴν βίση τους καὶ
οἱ φιλανθρωπικοὶ ἔρανοι πῶς γίνονται
στὶς κοινωνίας, καὶ ποὺ ἐπιλύθη-
καν καὶ σὴν σχολεῖα.

Καὶ ὁ ἂν βέβαια σταματήσῃ κανεὶς
ὡς ἐδῶ, δὲν μπορεί πορὶ νὰ ὀμολογήσῃ
ὅτι οἱ ἔρανοι εἶναι μέσο θαυμασίου καὶ
ἀποστελλομικῶτατο γιὰ νὰ δδηγῶσιν
στὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ποὺ εἵπαμε
πῶς πρέπει νὰ ἔχη τὸν συμπαθητικὸ
συναίσθημα· καὶ τότε πρέπει νὰ γίνον-
ται καὶ συγγότατα.

Ἄς ἐξετάσωμε ὄμας καὶ κῆρα πῆρα.
Εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν ψυχολογία ὅτι
τὸ συναίσθημα εἶναι ἀκατέλεστα
παραστάσεων. εἶναι βέβαια καὶ κλη-
ρονομικὰ τὰ συναίσθημα, μὰ κ' ἔ-
κείνου ποὺ μᾶς; τὰ κληροδοτήσαν, τὰ
ἀπόκτησαν ὄμαρ ἀπὸ ἀνισορῆ δικῆ·
τοῦ ἀνελίψῃσι. Ὅσα γιὰ νὰ ἐνοήσῃ
καὶ εἰς ἕνα συναίσθημα, πρέπει
νὰ ἔχη συγγῆκεῖς ἢ αὐτὰ παραστάσεις
καὶ συναίσθημα. Κι' ἐδῶ στήριζεται
τὸ γνωμικὸν «δὲν πιστεύει ὁ χροισατέ-
μος τὸ κακὸ τοῦ γνησικοῦ». Ἄς δεχ-
τοῦμε τώρα εἰς ἔχουμε τῆς ἀναγκαῖας
προϋποθέσεις ποὺ οἱ διεγερσιν ἰσ
συναίσθημα. Πρέπει ὄμαρ νὰ εἶσθῃ
καὶ ἡ πράξις. Μὰ γιὰ νὰ βοηθῶσιν ἐκεί-
νου ποὺ συμπαθεῖ, πρέπει νὰ καταλα-
βαίωμ ὅτι μπορῶ νὰ τὸ κῆρα, καὶ ἐξ
τῆς δύναμει, ἔχω τὰ μέσα. Θὰ εἶναι βέ-
βαια ἀνοητὸ νὰ πῆσῃ κανεὶς σὴν θά-
λασσα γιὰ νὰ γλυτώσῃ αὐτὸν ποὺ κιν-
ταί, ἕνα ὁ ἴδιος δὲν ἔχει κολυμβῆ-
σῃ ὄμαρ κείνου ποὺ μπορεῖ νὰ κολυ-
μακρὴ ζῆτὰ ἢ ἠθικὴ νὰ κῆσῃ σὲ νερὸ

ἔστω καὶ ἂν χάσῃ καὶ τὴ δικὴ τοῦ
ζωῆ.

Ἔτσι λοιπὸν φτάνουμε σὲ συμπε-
ρασμα ὅτι α) ἡ συμπόνη γιὰ νὰ γεν-
νηθῇ πρέπει νὰ προϋπάρχουν σχετικῆς
παραστάσεις, β) τὴν συμπόνη πρέπει
νὰ ἀκολουθήσωμ ἔργα, τὰ ὅποια κῆλι
γ) πρέπει νὰ στήριζονται σὴν γνώσει
ὅτι γιὰ νὰ πετύχουν πρέπει νὰ ὀπαρ-
εῖ ἡ δύναμη, δηλ, τὰ κατάλληλα μῆσα.

Ἄς πάρωμε τώρα ἕνα παραδειγμα
ἀπὸ τῶν; ἔρῃνοσ ποὺ παραγγέλλονται
νὰ ἐξεργηθοῦν σὲ σχολεῖα μας—καὶ
ἐνοῦν κάνουνε τὰ δημοτικά, γιατί σὲ
σχολεῖα τῆς Μῆσῃς ἐκπαιδεύσωμε, τὸ
πρῶμα διαφέρει—κι' ἄς τὸν ἀναλύσω-
με σύμφωνα μὲ τὴν βίση αὐτῆ.

Ἄς πάρωμε τὸν ἔρανο γιὰ τὰ ὄρα-
ματα τοῦ πολέμου. Τὸ παιδάκι τῶν 6-
10 ἐτῶν ποὺ καλὰ-καλὰ δὲν καταλαβαί-
νει τὴν ὄραμα τὴν δικὴν τοῦ ἢ κῆν
τὴν καταλάβῃ εἶναι στυγμῶος ὁ πό-
νος τοῦ ἢ τὸ παιδί ποὺ ἔχει τοῦ; γο-
νεὶς του καὶ περὰ ἀνετα, ἀνάλογα μὲ
τὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ θέσιν τοῦ
σπιτιοῦ του, τὸ παιδί αὐτὸ ποὺ δὲ μπο-
ρεῖ νὰ νοιώσῃ τὸν πόνο τοῦ γειτονι-
κοῦ τοῦ ὄρανοῦ παιδιοῦ, ποὺ τὸ βλέ-
πει κῆθε μερὰ νὰ πεινᾷ καὶ νὰ γυμνῆ-
τεῦθ, ἀπ' αὐτὸ τὸ παιδί ἔχουμε ἐμεις
τὴν ἀξίωση νὰ νιώσῃ τὸν πόνο τῶν
ὄρανων ποὺ δὲ βλέπει καὶ γιὰ τὰ ὀ-
ποια θὰ τοῦ ζήτησωμε τὸν ἔρανο. Εἶνε
ὄρανοι ποὺ μῆσα σὴν ψυχὴ τοῦ
παιδιοῦ δὲ βρισκόματῃ ἢ προϋποθέσῃ
ἐκείνη ποὺ θὰ γεννηθῇ τὸ συναίσθημα
τὸ συμπαθητικὸ. Γι' αὐτὸ θ' ἀναγα-
σοῦμε ἐμεις μὲ τὰ λογία μας νὰ φε-
ροῦμε τὸ παιδί εἰς θέσιν νὰ ἀποθανῇ
ἔστω καὶ στιγμιαία τὴ σκληρὴ δοκιμα-
σία, σὴν ὅποια ἡ τύχη ἔρῃται τὸ ὄρα-
νὸν ἔκείνη, θὰ τοῦς δεῖξωμε σὲ κοινὰ
κατάστασιν βρισκόματῃ τὰ συμπαθη-
τικὸ σὲ ὄμαρ ποὺ, ὅσα εἶχαν τὴν τύ-
χη νὰ χῆσιν τὸν πατέρα τους σὲ τὸν
πόλεμο, ποὺ θὰ πῆρῃ βέβαια νὰ τοῦς
πῶμε καὶ γιατί ἔγινε ὁ πόλεμος, ἂν
καὶ τὰ παιδάκια τῆς Α' καὶ Β' καὶ Γ'.
Ἄκόμα δὲ θὰ καταλάβωμ τίποτε
γιὰ τὸ τελευταῖο αὐτὸ, καὶ ἔτσι θὰ
φτάσωμε σὲ δεύτερο στυδιὸ, καὶ νὰ
καρῃνησωμε νὰ δεῖξουν τὴ συμπόνη
τους μὲ ἔργα.

Σταματῶ ὡς ἐδῶ καὶ χωρὶς νὰ πάρω
ἄλλο παραδειγμα ἔρανον φιλανθρωπι-
κῶ, γιατί ὄμοι αὐτοῦ τοῦ εἶδους; ὀρα-
νοι ἔχουν τέτω βῆσιν ψυχολογικῆ, ἔρα-
νὸν ἕνα παραδειγμα ἰκὸ τὸ ἄλλο εἶδος;
τῶν ἔρανων, τῶν πατριωτικῶν.

Οἱ ἔρανοι αὐτοὶ ἔχουν τὴν βίση τους
ὄμοι ἄλλο συναίσθημα, σὴν φιλοπατρία.
Μὰ ἀναλύοντας καὶ τοῦτο βρισκοῦμε
τὸ ἴδιο ἰσὸ σῆμα τὸ ἐφερανεῶματὸς;
τοῦ; α) Νὰ προϋπάρχουν οἱ σχετικῆς
παραστάσεις, γνώσῃ τῆς πατρίδος καὶ
τῆς ἱστορίας; τῆς καὶ τῶν προῶπων
ποὺ τὴν ὑπῆρξαν, ἀπὸ τῆς; ὀποια
β) νὰ ἀκολουθῆται εἰς διδόμενης
περιπτώσεις ἀπὸ ἔργα τὰ ὅποια γ) πῆρ-
εῖ νὰ ἔχωμε τὴ δύναμη, δηλ τὰ μέ-
σα γιὰ νὰ τὰ πετύχωμε. Σύμφωνα τῶ-
ρα μὲ τοῦτα κῆρα τὸν ἔρανο γιὰ τὸν
ἀνδριάντα τοῦ Ρῆγα ἢ τοῦ Διάκου ἢ
τοῦ Σκουφᾶ. Τὸ παιδί κῆ πρέπει νὰ
ζῆρῃ τὴν ἱστορία τοῦ ἥρωα, γιὰ τὸν ὀ-
ποιο προκείται νὰ συνεισφέρῃ νὰ θυ-
μηθῇ ἢ δράσῃ του γιὰ τὴν πατρίδα,
νὰ καταλάβῃ πῶς ἐκείνο; ποὺ πρὶν
ἕκατὸ ἢ περισσότερα χρόνια ἢ λιγώτε-
ρα θυσιάσθηκε, πρόφρασε καὶ σ' αὐτὸ
τὸ παιδί ὑπῆρξα καὶ οἱ ἔχει τώρα κῆ
αὐτὸ χροῶς νὰ δεῖξῃ τὴν εὐγνωμοσύνη
τοῦ. Σᾶς φρεῖ τῶρα ἂν μπορῆτε ὄμο
δυνατοὶ κῆν εἶσατε σὴ φαντασία νὰ κά-
μειτε τὰ παιδιὰ κῆ νὰ ἀνδιαφεροῦν μὰ
κῆ μόνον νὰ δῶσιν προσχῆ σ' ὄμα θὰ
τοῦς πῆτε, ἐκτὸς ἴσως μόνον ἀπὸ τὰ
παιδιά τῆς ΣΤ'. ποὺ διδάσκονται τὴ
νῆσῃ ἱστορία καὶ μπορεῖ κῆν νὰ
καταλάβουν. Καὶ ὄμαρ ἀπὸ ὄμα θὰ
τοῦς; πῆτε, θὰ τοῦς φερεῖτε σὲ ὄμα
ἴδιο, δηλ, θὰ τοῦς παρακινήσῃτε νὰ δεῖ-
ξουν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ μῆσα.

Ἄς ἐδῶ καὶ στοῦς φιλανθρωπικῶς
καὶ στοῦς πατριωτικῶς ἔρανοσ φε-
σῶμε σὲ σημείο ποὺ θὰ κινήσῃν τὰ
παιδιά σ' ὀρεξῆ. Θὰ τοῦς πῶμε λοι-
ποὺ νὰ φερόν ὄμα τὸ καθῆνα μπορεῖ
ἢ ὄμα θὰ τοῦς ὄρησῃ ὁ δάσκαλος—μα-
τι καὶ αὐτὸ γίνεται, ὄμαρ ὄμαρ φερεῖ
ἀπὸ τὴ μορφή τοῦ ἔρῃνοσ καὶ παύει
τὴ μορφή φορολογίας—καὶ τῶρα ἐρῶ-
μαστε σὲ γ', στυδιὸ, ποὺ πρέπει νὰ
δοῦν τὰ παιδιὰ τὴ δύναμη τους, τὰ μέσα
δικῆ, ποὺ ἔχουν γιὰ νὰ πετύχουν αὐτὸ,
ποὺ ἐμεις θεωροῦμε ὅτι τοῦ; κῆρα

νὰ τὸ θέλουν.

Τὰ μέσα βέβαια εἶναι τὸ χροῦμα. Ποῖο
παιδί ὄμας ἔχει σὴν διάθεσιν τοῦ χροῦ-
ματῆ; Κῆνα. Κι' ἔτσι κῆν περιπῆτα
ὄμας μᾶς ὀ προσπῆθετε. Γιατί δὲν
πιστεύω νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἔχει καμμιὰ
ἀξία γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ τὸ
νὰ ζήτησῃ καὶ νὰ διαθέσῃ ἕνα χροῦ-
μα ἔστω καὶ τοῦ πατέρα του; γιατί,
ὄμας εἵπαμε καὶ πρωτύτερα, τότε ἔχει
ἀξία τὸ πρῶμα, ὄταν ὑποβάλλῃ κανεὶς
τὸν ἑαυτοῦ τοῦ σὲ στερήσει χάριν τοῦ
ἄλλου.

Μὰ ἄς δοῦμε τί γίνεται κῆ ὄταν πῆ
τὸν πατέρα. Ἄν εἶναι ἀπὸ τὰ μικροῦ-
λεπτά παιδιὰ, θὰ κῆ ὄμαρ μου τόσα
λεπτά ποὺ μᾶ; τὰ ζήτησε ὁ δάσκαλος.
Τόσο κατὰλαβε τὸ παιδί καὶ τὸ ὄμα
κῆ. Ὅ πατέρας βέβαια θὰ ξεφρασῆ
καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν ἀνατροφή ποὺ θὰ
ἔχη ἢ θὰ θέλῃσῃ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῶ-
νος προκείται ἢ θὰ ἀνησῆ ὄμαρ κῆ
θὰ ζεσάσῃ ἢ βῆρασ; τοῦ δασκῆλου καὶ
ἴσως νὰ κῆ καὶ σὲ σχολεῖα νὰ τὸν
βρῶσῃ, ποὺ ἔχουμε τέτω παραδείγμα-
τα. Ἄς ἔστω κῆ ὁ σκοπὸς τῶν ἔρανων
περὶ μῆσα καὶ τὸ παιδί μορφωνεῖται
κῆ ὁ σύσσωμος δασκῆλου καὶ σπιτιοῦ
γίνεται σπεν-πορῆσι. Τὰ ἴδια θὰ γίνου-
ν κῆ ἂν τὸ παιδί εἶναι εἰς μεγαλύτην
τάξῃ. Ἡ διαφορά εἶναι πῶς; αὐτὸ θὰ
πῆ—μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος; νὰ πῆμε
λεπτά γιὰ τὸν κάθε σκοπὸ.

Ὅμας λοιπὸν κῆ ἂν εἶναι. ἔρ' ὄσον
τὸ παιδί δὲ μπορεῖ νῆσῃ παραστάσεις,
ποὺ θὰ τοῦ γεννησῃν ἀνάλογο ἀσθη-
μα ἢ ἂν αὐτὸ τοῦ γεννηθῇ, ἔφρονον
δὲν ἔχει τὰ μέσα δικῆ του νὰ προβῇ
εἰς πρῆξῃ, καμμιὰ ὄφελεια δὲν ἔχει γιὰ
τὴ μόρφωσιν τοῦ. Ἄπ' ἐναντίας ἔχουμε
πολλὰ ἄτομα. Πρῶτα πρῶτα σὲ μῆ-
κῆ καὶ αὐτὸ γεννεῖται ἢ ἴδια πῶς; ὁ δά-
σκαλος τοῦς τοῦς γυρεῖ λεπτά; καὶ
φαντασθῆτε πόσο ψηλὰ θὰ ἔχουν σὴ
συνείδησιν τοῦς τὸ ἔξῆμα τοῦ δασκῆ-
λοῦ. Σᾶς μεγαλύτην σ' ἴδι, ἂν μὲν κῆ,
αὐτὸ εἶναι ἀξία φιλανθρωπικῆ; ὄμαρ
στήριξῃτε, πόσο κακὸ θὰ κῆν νὰ τοῦς
ζήτησωμε νὰ ὑποστήρῃσιν ἄλλοι; ἂν
πῆ εἶναι ἀπὸ τὰ εὐνοήματα τῆς τύ-
χης, εἴλογα θὰ τοῦς γνησῆται ἢ ἀπο-
ρία γιατί ὁ ἔρανος νὰ μὴ γίνεται γιὰ
τοῦ χωριστοῦ τους τὰ παιδιὰ, ποὺ τὰ ἴλε-
πουν, ποὺ τὰ ἔχουν μῆρασ; σὲ μῆρα
τους καὶ ποὺ θὰ μπορῶσιν κῆ ἂπ' εὐ-
φρασίας καὶ ὄμα μῆρασ; τοῦ δασκῆλου
νὰ τοῦς βοηθῆσῃν, παρὰ νὰ γίνεται γιὰ
ἄλλα ποὺ εἶναι μακριὰ τους.

Ἄς μὴ λησμονήσωμε τώρα οἱ πολλῆς
φορῆ; καὶ καταχρησῆσαι γίνονται ἀπὸ
τὰ παιδιὰ εἰς κῆνα ποὺ τοῦ; δῖνουσ
οἱ γονεὶς τους καὶ ἔτσι παύουν μῆρα
πολλὴ κακὴ συνήθεια, μὰ περισσότερο ἄς
μὴ λησμονήσωμε καὶ τὴ διάθεσιν ποὺ
αἰσθάνονται οἱ περισσότεροὶ γονεὶς
ἀπῆταν τοῦ δασκῆλου. ὄμαρ ὄμαρ
ἀπὸ τῆς τόσο βαρεῖς καὶ ἀγῆρας; φορο-
λογίας ποὺ δὲ μποροῦν νὰ οικονομῶ-
σῃν τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν τους; ποὺ
δυσκολεύονται νὰ τὰ ντύσωμ. ἄκόμα
καὶ νὰ τοῦς πᾶρουν ἰα βιβλία ἢ τὰ τε-
τραδία τους, ἐρχοῦμαστε κῆ ἐμεις νὰ
τοῦς λῆμε νὰ δῶσιν γιὰ ἔρανο.

Ἔτσι λοιπὸν ἀκοιζῆματῃ οἱ οἱ
ἔρανοι σὲ σχολεῖο, καὶ ἐπαναμῆρι-
νὸν τὸ δημοτικὸ. α) Δὲ στήριζονται ψυ-
χολογία β) δὲν ἔχουν ἀποτέλεσμα
μορφωτικὸ γ) κῆν ἔχουν τὴν ὀπλήρη
τῶν μαθητῶν τὸν δάσκαλο δ) διατα-
ράσσουεν τὴν ἄρμονία γονέων κῆ δασ-
κῆλου, οἰκογένειας καὶ σχολεῖου. Γι'
αὐτὸ πρέπει νὰ πῆσῃ τὸ κακὸ, ποὺ ἔ-
λαβε τέτοι; διαστάσεις σὲ τελευταίαι
ὄμαρ κῆ μῆρασ; σὲ δῖνον ὄμαρ
ἔρανο ἐκτὸς ἂν θεωρεῖται ἀρετὴ ἢ
ὄφελεια ποὺ ἔχουν τὰ ὄμαρ κῆ ἢ οἱ
ἐπιτροπῆ; καὶ τοῦς προκαλοῦν.

Ἔμεις ὄμαρ ποὺ βρισκοῦμαστε ἀνάμε-
σα σὲ σχολεῖο καὶ σὲ τῆς Ἐπιτροπῆς
αὐτῆς εἶναι κῆρα; νὰ δεῖξωμε ὅτι ἢ
ὄφελεια αὐτῆ εἶναι, ποὺ ἀσημάνητα
μῆρασ; σὲ βιβλῆ ποὺ γίνεται. Εἶναι
κῆρα; νὰ μῆ τῆσῃ καὶ παύσῃ
σὲ ζήτημα αὐτὸ. Πιστεύω δὲ ὅτι ὄταν
ἢ Προστασῆμῃ Ἀρχῇ πληροφρονηθῇ
γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἔρῃνων σὲ
ὄμαρ σχολεῖο ἂπ' τοῦς ἔργατῆς του
δὲ θὰ θέλῃσῃ νὰ συνεχίσῃ τὸ βῆσῃν
αὐτὸ ποὺ δοκιμάσωμε κῆθε πορὶ ποὺ
μᾶς παραγγέλλει. Ἄν κῆν ἔχω λάθος
σὲ γνῶμας μου, σὲ σᾶς ἀποκείται
τὸ ἀποδείξετε.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ἔστερ ἀπὸ πλατεῖα συζήτησῃ πῶ-
ν σὲ θέμα βῆσῃ τὸ συμπερασμα ὅ-
τι «ὁ ἀπῆροισμὸς εἶναι ἀρετὴ κοινωνι-
κῆ, ποὺ τὸ σχολεῖο ἔχει ὄμαρ κῆρα

τὴν καλλιεργῆσῃ καὶ οἱ ἔρανοι εἶναι
ἕνα ἀπὸ τὰ μέσα ποὺ μποροῦν καὶ
καὶ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃν γιὰ
τὸ σκοπὸ αὐτὸ; μὰ οἱ ἔρανοι τοῦς καὶ
μῆρασ; πρέπει νὰ ἐνεργῶσιν, ὄμαρ ἂ-
νάχη ποὺ τοῦς ἐπιβίλλει βρισκόματῃ
ἀμαρ σὴν τὸν παραστατικὸ κῆ-
μα τῶν μαθητῶν καὶ περιστάσεις
ποὺ παρουσιάζουεν τὴν ἀνάγκη αὐτῆ
βρισκόματῃ σὲ δῖνον μῆρασ; σὲ ὄμαρ
ἔστω μετὰ τῶν συμπαθητῶν ἢ καὶ
μῆρασ; σὲ στενοίτησῃ πατρίδα; χροῦμα-
τα ὄμαρ τότε μόνον πῆρει νὰ διαθέ-
σῃ τὰ παιδιὰ, ὄμαρ ἔχουν ὄμαρ κῆρα
ἢ μαθητικῆ Κοινότητι, ὄμαρ θὰ ἔ-
χουν καὶ δικὸ τοῦς Ταμῆα.

ΑΥΓΕΡ. ΠΑΝΗΓΥΡΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν διακοπῶν τῶν
Χριστογενέων ἀπὸ τῆς 27 Δεκεμβριοῦ
π. ἔ. μέχρι τῆς 30ῃς ἰδίου συγγροτή-
θηκε σὴν Ἐπιτροπῇ ἔδρα τῆς Ἐκκλησί-
ας; περιφερείας Μιναίνεας καὶ Κυνοῦρας
πανδιδασκαλικὸ συνέδριον σὲ ὄμαρ ἔ-
λαβον μέρος πῆνω ἀπὸ 150 διδάσκα-
λοι τῆς περιφερείας.

Τὸ συνέδριον αὐτὸ ἐτίμησαν μὲ τὴν
παρουσία τους ἀρετοὶ καθηγητῆς τῶν
δύο γυμνασίων καὶ τῶν Ἑλλητικῶν
σχολεῖων καθῶς καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἐπι-
σκοπῆς; Μῆσῃς; Ἐκπῆσος κ. Παπα-
ἰωάννου.

Τὸ παιδαγωγικὸ αὐτὸ συνέδριον τοῦ
ὄποιοῦ τὰ θέματα συζητήθησαν μὲ
βίση τὴν ἐπιμελοῦν σὲ ἔργο τοῦ διδα-
σκαλοῦ, ἐπέτωθε θαυμάσια χάρις σὴν
φωτισμένη καὶ ἀριστα παιδαγωγικῆ
μόρφωσιν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ μας κ. Κ.
Μιχαηλῆ καθῶς καὶ σὴν πολῆτη
συμβολῆ τοῦ κ. Παπαϊωάννου. Θὰ ἄ-
ποτελοῦσε παρελθὴσῃ σπουδαία, ἂν
δὲν ἀνέγραφε καὶ τὴν προσπάθειαν τῶν
κ. συναδέλφων οἵτινες ἔλαβαν μέρος
σὲ τὸ συνέδριον αὐτὸ καὶ οἱ ὄποιοι προ-
σπαθήσῃν νὰ ἀνασῶσιν τὰ διάφορα
θέματα μὲ κῆθε ἐπιστημονικῆ ἐμβρί-
θεια καὶ παρατήρησῃ.

Στὸ συνέδριον αὐτὸ συζητήθησαν
πολλὰ καὶ συγχρονα θέματα σχετικὰ
μὲ τὸ σημερινὸ Δημοτικὸν σχολεῖο δη-
λαδῆ.

Περὶ λεκτικῶν καὶ συνθετικῶν ἄ-
σκήσεων, περὶ ἐλευθέρων ἐκθέσεων,
περὶ τῶν αἰτίων τῆς κακογραφίας καὶ
ἀνορθοφρασίας μας, περὶ τῆς διδα-
σκαλίας τῆς πατριδογνωσίας καὶ Γεω-
γραφίας, περὶ τῆς γῆς; ἐπιμελοῦν μῆ-
θόδου τῆς διδασκαλίας κατὰ τὸν τύπο
τοῦ σχολεῖου ἔργασίας, περὶ συνδιδα-
σκαλίας; Δημοτικῆς; καὶ καθαρεύουσας
σὴν ἔ; καὶ σὴν ΣΤ' τάξῃ, περὶ χροιστε-
γίας; καὶ περὶ γεωργικῆς; μορφώσεως.

Τὸ συνέδριον αὐτὸ δὲν ὑπέστησε καὶ
σὴν λεπτομερῆ ἐξέτασῃ τῶν ὄμαρ κῆρα
ὄμαρ προσωπικοῦ καὶ σχολεῖων, ἀνα-
πτύξῃνοσ; τοῦ σχετικῶν θέματος ὄμαρ
τοῦ ὄμαρ κῆρα Ἐπιθεωρητοῦ κ. Κα-
λοδῆ.

ὄμαρ κῆρα πολλοὶ συναδέλφοι μετὰ
τῶν ὄποιοι οἱ κ. Κ. Γουρῆς, Μπαρο-
κουλοσ, Παπαχρῆστοῦποῦλοσ Δις Ἰα-
σονομῆ καὶ ἄλλοι καὶ ἀνετίθησαν τὰ διά-
φορα θέματα τόσο ἐπιστημονικῶς καὶ
τόσο ἀναλυτικῶς ὄμαρ ἔρανη πῆσῃ
ζωτικῆτα καὶ διαφῆρον ἔχει ὁ κλάδος
μας γιὰ τὴ λαϊκῆ παιδεία, ὄμαρ ἢ κῆ-
λιτῆα θέλησῃ λίγο νὰ τὸν κῆσῃ καὶ
νὰ τὸν βοηθήσῃ πραγματικῶς σὲ ἔργο
τοῦ.

Ἔστερ ἀπὸ δῖνουσ τοῦς συναδέλφους
ὄμαρ κῆρα ἂν στυνηρωτικῶς οἱ Ἐπιθεω-
ρητῆς μὲ τῆσῃ πειστικῆτα, μὲ τῆσῃ
ἀναλυτικῆτα καὶ μὲ τῆσῃ σαφῆσῃ
πῆρ φερόνται σὲ τέλος τοῦ συνέδριου
οἱ διδάσκαλοι ὄμαρ κῆρα ὄμαρ
ὄμαρ κῆρα ἔρανη ἔρανη πῆσῃ
ζωτικῆτα καὶ διαφῆρον ἔχει ὁ κλάδος
μας γιὰ τὴ λαϊκῆ παιδεία, ὄμαρ ἢ κῆ-
λιτῆα θέλησῃ λίγο νὰ τὸν κῆσῃ καὶ
νὰ τὸν βοηθήσῃ πραγματικῶς σὲ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ ΜΠΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΗ ΓΝΩΜΗ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Η ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ κ. ΚΩΣΤΑΝΤΑΡΑΚΙ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

«Θά έπρεπε χάριν τής υγείας των παιδιών να ισχύη Νόμος όχι υποχρεωτικής φοίτησης, αλλά υποχρεωτικής εκδιώξεως αυτών εκ των τουούτων σχολείων.»

«Το σχολείον ως διδακτήριον εις την σχέσιν αυτού προς την φοίτησιν του παιδιού είναι ότι άλεξιέκρευτον διά τόν κεραινον.»

Η Δ. Όμοσπονδία ώργάνωσε διάλεξη με θέμα τή λαϊκή παιδεία.

Η διάλεξη έγινε στις 19 Ιανουαρίου, στο Έθνικό Θέατρο. Ομιλήτης ο τριμηναρχής τής Δημοτικής Έκπαιδευσεως κ. Ι. Κωνστανταράκης.

Το θέατρο άσφυκτικά γεμάτο. Τη διάλεξη παρακολούθησαν οι ύπαργοι Παιδείας και Δικαιοσύνης κ. κ. Γόντικας και Πετρίδης, οι βουλευτές κ. κ. Κυρ. Βενιζέλος, Κωνσταντόπουλος, Βασιλειάδης, Τηλεκίδης, Μπακάμπασης, Νικολαΐδης, Βλαχοθανάσης, Χατζής, Μαζιάρης, Ζωγράφος, Παναγιώδης, Λαμπριανίδης, Καρυωτάκης, Παχός, Τσιτσιλίας, Μπούτος, Φωκός, Μυλωνογιάννης. Ο Πρόεδρος του Έκπαιδευτ. Συμβουλίου κ. Καψάλης, οι Γεν. Εκπαιδευτικοί συμβούλοι, ο Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας κ. Βαχαβιάδης, ο Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας μετά των Τμηματάρχων του Υπουργείου, ο Διευθυντής τής του Διδακκαλείου τής Μέσης κ. Βλάσος μετά των φωτώντων εις το Διδακκαλείον καθηγητών, ο Διευθυντής του Μαρσαλείου κ. Καραχρήστος, ο κ. Γιαννός, ο Γεν. Γραμματέης τής Συνομοσπονδίας Δημοσίων Υπαλλήλων κ. Γιδραράκος, ο Γεν. Γραμματέης τής Όμοσπονδίας τής Μέσης κ. Πετρούσιος, ο κ. Γιαννόπουλος αντιπρόεδρος τής Ν.Δ.Ο., Προσκληθείς έστάλησαν και σπουδαίοι καθηγητές τής Παιδαγωγικής στα Πανεκιστήρια Αθηνών και Θεσσαλονίκης κ. κ. Έξαρχόπουλον και Δελμούζου.

Την 6 μ. μ. ο Πρόεδρος τής Δ. Όμοσπονδίας κ. Άλοΐζος παρουσιάζει τόν ομιλήτη με τά ακόλουθα λόγια.
Κύριοι Υπουργοί, Κυρίες και Κύριοι

Η Κυβέρνηση, όπως μαθαίνουμε, άποφάσισε να λάβη ριζικά μέτρα για τήν άνορθωση των Έκπαιδευτικών μας προγράμτων. Η Διδακκαλική Όμοσπονδία σάν έκπροσωπος δέκα χιλιάδων δασκάλων, που ζούν τά προβλήματα αυτά θεωρήσει υποχρεωσμένη τής να διαφωτίση τήν κοινή και Έπίσημη γνώμη για τά πραγματικά άνορθωσιν τής Παιδείας του λαού. Για τό σκοπό αυτό όργανώσιν τήν άποφινική διάλεξη, που εύγενικά προσφέρθηκε να κάμη ο κ. Κωνστανταράκης τριμηναρχής τής Δημ. Έκπαιδευσεως.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΚΩΣΤΑΝΤΑΡΑΚΙ

Κύριοι Υπουργοί Κυρίες και Κύριοι

Ένα συναίσθημα που κάλει κυριολεκτικώς τήν ψυχήν μου, τό συναίσθημα, ότι ουδέποτε έδόθη ελλικρινής προσοχή εις τήν λαϊκήν παιδείαν και ουδέποτε κατενοήθη ή άσποστολή και ή σημασία του λαϊκού σχολείου, που εκβάλλει τό σημερινόν χρέος.

Το χρέος αυτό τό αισθάνομαι βαρύν και έπιτακτικόν ως άνθρωπος, ως Έλλην πολίτης και άκόμη περισσότερο ως υπάλληλος και δη άνώτερος του Υπουργείου τής Παιδείας και μέλητα εκείνος, που τόν βαρύνει ο τόσος τιμητικός τίτλος του Τριμηναρχου τής Δημοτικής Έκπαιδευσεως.

Δέν αισθάνομαι όλίγον ιερών, διασπασμένη τήν στιγμήν διδώ ένωπίον σας μίαν ώμην εις ελλικρινείαν όμολογίαν. Κατά τό υπερτετραπλάσιό διάστημα, που βαρύνομαι με τόν τόσον τιμητικόν αυτόν τίτλον, ουδέν άπολύτως ουδέν έ-

πραξα όπέρ του δημοτικού σχολείου. Ποίαι λοιπόν ήσαν και είναι αι άσכולίαι του Τριμηναρχου τής Δημοτικής Έκπαιδευσεως:

«Ακούσατε! Τα 4)5 των εργασιών ώφών του διατίθενται άναγκαστικώς διά προσωπικά ζητήματα, τά πλείστα των οποίων δέν έχουν καμίαν σχέσιν με τάς υπηρεσιακάς του υποχρεώσεως. Το υπόλοιπον του χρόνου του σήκν μόνον του εργασίμου, διότι αυτός δέν έπαρκει, διατίθεται διά τήν διεκπεραίωσιν έκαιοντάδων φακέλλων άτελεσθέντων γραφεικρατίας.

Κατάστασις φρικτή διά κάθε άνθρωπον, έχι μόνον διότι ή άέναος αυτή άσכולία με τά προσωπικά, τόν φέρει διαρκώς, εις λυπηράς προεπιβάς προς τά πρόσωπα—και προς φίλτατά του πολλάκις—άλλά πρό πάντων διότι ο άνθρωπος αυτός—που καταγίνεται, έκών άκιων, με αιτιάς τάς άσכולίας και παραμελεί το κύριον έργο του, άσφαλώς πρέπει να είναι και αυτός και περισσότερο αυτός παντός άλλου υπεύθυνος διά τήν οικτρών κατάστασιν του Δημοτικού σχολείου. Και ή ειθύνη του έγκαιται ότι τόσον διότι δέν έχει τήν δύναμιν αυτός να μεταβάλη τήν κατάστασιν, όσον διότι άνεχεται να φέρη τόν τίτλον του, άφ'ού δι' οινδηήσαστε λόγον λέν είναι εις θέσιν να συντελέσθ εις τό καλύτερον.

Σάς παρακαλώ να μου συγχωρήσετε, άν ίσως εις τό σημείον αυτό σας άπησχόλησα πέραν του πρέποντος. Άλλά άν έπέμεινα εις αυτό, τό έκαμη διά δύο λόγους: 1) Διότι δέν θεωρώ άσχετον τό ζήτημα των άσכולιών του Τριμηναρχου, ουχι ως προσωπίου, αλλά ως όργάνου τής πολιτείας, με τήν ύλην κατάστασιν τής εκπαιδευσεως και 2) και σπουδαιότερον διότι φοβούμαι ότι άν και τώρα, εις τήν περιόδον αυτήν των τόσων προσδοκίων διά τήν Έλλάδα, ο καθένας που έχει υποχρεώσιν να πη τήν άλήθειαν και ήμωρεσί να τήν ειπή διά τόν α ή β λόγον δέν κέρη τήν θέσιν που άμωρεσί άπέναντι ζήτημάτων που συζητούνται διά τήν άνορθωσιν τής Παιδείας, τό δημοτικόν σχολείον και τώρα θα ληρωνηή και ή παιδεία του λαού θα άφείθη και πάλλιν εις τήν τύχην τής.

Υπακούοιμ λοιπόν εις τήν φωνήν τής πινειδίσσεως μου και έρχομαι γεμάτος από πόνον δια τό δημοτικόν Σχολείον και τούς ταπεινούς εργατάς και γεμάτος από ελλικρινείαν διά τήν σημερινήν του κατάστασιν, να θέσω ένωπίον σας τά πράγματα αλλά όπως έχουν και να τά άφήσω αυτά μέσα των να όμιλήσω εις τήν συνειδήσιν όλων εκείνων, που πρέπει να τά γνωρίζουν, και είμαι βέβαιος ότι ή φωνή των δέν θα είναι φωνή βρωγτος εν τή ερήμω.

Η δημοτική εκπαίδευσις, ως κρατική λειτουργία είναι—και ύποθέτω ότι ουδέμια θα ύσάχη άντιρροής—ή κυριότερα όλων των άλλων κρατικών λειτουργιών. Δέν έχω ανάγκην να έξηγήσω, ους λόγους οι όποιοι τήν καθιστούν ιερόν υποχρεώσιν τής Πολιτείας προς τούς πολίτας τής, όπως δέν είναι νομικώς ανάγκη να έξηγήσω και ότι ή Πολιτεία δέν έχει μόνον υποχρεώσιν αλλά και συμφέρον, συμφέρον μέγιστον άπό τήν άποψη τήν υπαρξίν τής νέ μορφώνη τούς πολίτας τής. Έάν εις τά σημεία αυτά Σας άποχρόλον, θα όμοιαζα προς εκείνον, που προσπαθεί να πείσθ τόν Πατέρα και τήν Μητέρα

μιάς οικογενείας ότι έχουν υποχρεώσιν να θρέψουν τά παιδιά των.

Δέν θα σας κοιράσω λοιπόν με τήν άναγκυρην πραγματικόν γνωστών εις όλους, αλλά θα εισέλθω άμέσως εις τήν σημερινήν πραγματικότητα, διότι αυτή είμαι βέβαιος δέν είναι εις όλους γνωστή, ή και άν είναι εις πολύ όλίγους, οι όλιγοί αυτοί ή τήν άποκρύπτουν ή δέν αισθάνονται τι μέσα κακην διά τό μέλλον του Έθνους μας παρασκιάζει μίη τοιαύτη κατάσταση.

Τρία είναι, κατά τήν γνώμην μου τά κυριότερα στοιχεία τής λαϊκής παιδείας. Δι' αυτά και τρία ζητήματα θα με άπασχολήσουν και εις αυτά θα περιορισθώ, εξετάζον ταύτα χωριστά τό καθένα και κατά τήν σχέσιν αυτών μεταξύ των. Τα τρία ταύτα ζητήματα είναι τά εξής:

- 1) Σχολικόν ζήτημα.
- 2) Ζήτημα έκπαιστηρικόν και έπαγγελματικόν κατατισμού των εργατών του Σχολείου και
- 3) Διοίκισις του Σχολείου και των λειτουργών αυτού.

Τι έννοια σχολικόν ζήτημα: Έννοώ α' τό Σχολείον ως κέντρον προσελκύσεως όλων των παιδιών που πρέπει να φοιτήσουν εις αυτό, έννοώ με άλλους λόγους τήν υποχρεωτικήν φοίτησιν εις τό Σχολείον και β' έννοώ τό Σχολείον ως διδακτήριον και γ' τό Σχολείον ως μορφωτικόν παράγοντα του λαού. Άς εξετάσωμεν τας τρεις αυτές όψεις του σχολικού ζητήματος χωριστά.

α.) Τήν υποχρεωτικήν φοίτησιν. Μας χροιάζεται εις αυτό τό ζήτημα μίη σύνομοσ ένάδρομη εις τό παρελθόν. Η πρώτη κρατική ένθρομια ή όποια εκίασσει τήν φοίτησιν όλων των παιδιών εις τό Δημοτικόν Σχολείον υποχρεωτικώς είναι τό θεσπισμα του 1884. Το Σύνταγμα του 1864 καθιστά τήν υποχρεωτικήν φοίτησιν διαταξιν συναγματικήν. Εις τό 1885 ψηφίζεται ο νόμος ΒΤΜΘ' εις τόν όποιον καθορίζονται λεπτομερέτερον τά τής υποχρεωτικής φοίτησεως, θέματα δε εις τόν νομον αυτόν και τό ζήτημα τής διαρκείας τής φοίτησεως εις τό Δημοτικόν Σχολείον. Ο Νόμος δηλαδή χωρίζει τά Δημοτικά Σχολεία εις δύο κατηγορίας: **Εις Κοινά και εις Πλήρη.** Εις τά Κοινά Σχολεία εις τά όποια διορίζονται Υποδιδάκκαλοι, ή φοίτησις είναι τετραετής εις τό Πλήρη, εις τό όποια διορίζοντο δημοδιδάκκαλοι ή φοίτησις είναι έξαετής. Εις άμφοτέρα τά Σχολεία ή φοίτησις ήτο υποχρεωτική, αλλά ή διάρκειά τής ήτο άνισος και έξηρτάτο από τό εδος του Σχολείου που έλειτούργει εις τήν κοινοτητα. Δια τά συμπληρώσωμεν τας περί Κοινών και Πλήρων Σχολείων πληροφορίας προσθέτομεν ότι ο Νόμος ΒΤΜΘ' έξήματα τήν λειτουργίαν του Πλήρους ή του κοινού δημοτικού σχολείου από τήν διάθεσιν ή καλύτερον από τούς πόρους τής Κοινοτητας. Βραδύτερον το 1906 ο Νόμος Γ'Η' όρίζει ότι Κοινά Σχολεία ίδρύονται όπου υπάρχουν 15 μαθηταί τουλάχιστον και Πλήρη όπου υπάρχουν 50 μαθηταί και άνω.

Εις τό Σύνταγμα του 1911 τίθεται άλλην ή διάταξις περί υποχρεωτικής φοίτησεως.

Εις τό 1922 από του νόμου 2868 καταργείται ή διάκρισις Κοινών και Πλήρων σχολείων. Τα κοινά άφομοιοδνται προς τά Πλήρη. Γίνονται όλα τά δη-

μοτικά Σχολεία **έξαετία** και ή υποχρεωτική φοίτησις **έξαετής**.

Το δε ισχύον ήδη Σύνταγμα τής Έλληνικής Δημοκρατίας περιεχει πλέον ρητήν διαταξιν καθ' ήν ή φοίτησις εις τό Δημοτικόν Σχολείον είναι υποχρεωτική παρεχόμενη δωρεάν και διαρκεί **έξ έτη**. Προσθέτω άκόμη ότι ο νέος Νόμος επείλ υποχρεωτικής φοίτησεως τό Ν. Α. του 1926—είναι δρακόντειος. Ποιναι εις τούς Ιεροδούρους των Κοινοτήτων άν δέν δηλώσουν τα παιδιά που συνέπληρωσαν τό βιον έτος τής ηλικίας των, ποιναι εις τούς διδασκάλους άν δέν καταγγείλουν τούς γονεάς που δέν στείλουν τά παιδιά των εις τό Σχολείον, ποιναι εις τούς Έπιτερωτάς άν δέν παρακολουθήσουν τούς διδασκάλους εις τήν έπιμωρησιν του νόμου, ποιναι εις τούς γονεάς πρόστιμα και φυλάκισις μέχρι τριών μηνών. Κομβολόγον ποινών αίτηροτάτων και όλα αυτά διά να εξασφαλισθ ή άπολύτως ή φοίτησις του παιδιού εις τό Δημοτικόν Σχολείον.

Πιστεύω να έννοείτε διατι με κάποιαν έκτιμονήν άντερέξα εις όλας αυτές τάς διατάξεις, και άνεφερω θεοπίαμια, Νόμους, Συντάγματα. Το Κράτος παρουσιάζεται ως ένας άδυσχερός και άγριος πατέρας, που με κάθε τρόπο έννοει να μην άφήση κανένα παιδί του λαού έξω από τό σχολείον. Και θα ένόμιζε κανείς ότι ύστερα από όλην αυτήν τήν έκαιμον κρατικήν αίτηροτητα και τιμητικήν όμολογουμένης προνομίου ύστερα μάλιστα από τόν δρακόντειον Νόμον του 1926, δέν θα ύπηρχε κανένα παιδί ή τουλάχιστον έλάχιστα παιδιά θα ήσαν έκτος του Δημοτικού Σχολείου.

Άς έλθωμεν τώρα εις τά πράγματα: Άς έρωτήσωμεν τούς άριθμούς, που έχου τήν μεγαλυτέραν πείθω άνω κάθε άλλην διαεκτικην δύναμιν.

Εις τά Δημοτικά Σχολεία του Κράτους φοιτούμεν μαθηταί

μαθητάρια	398.182
	280.264
Σύνολον	688.446
Εις τά Έλληνικά Σχολεία εις τήν Α' και Β' τάξιν, που αντίστοιχούν με τήν Ε' και Στ' του δημοτικού σχολείου) μαθηταί και μαθητάρια περί τας	43.900
Εις τά Ίδιωτικά Σχολεία (εις τό Δημοτικόν και τό Έλληνικόν Α' και Β' τάξιν περί τας	20.000
Έχουμεν λοιπόν σύνολον φοιτώντων παιδιών: Δημοτικά Σχολεία (Δημόσια) Α' και Β' Έλληνικου 688.446	
Ίδιωτικά Σχολεία 43.900	
Έλληνικου 20.000	
Τό όλον.	746.446

Άς πάρωμεν τώρα και τόν άριθμόν των παιδιών που πρέπει να έχωμεν εις τό δημοτικόν σχολείον. Δυστυχώς ή στατιστική δέν μας βοηθεί και κομψ εις τά σημείον τοούτο. Άλλά ύπαρχει ο τρόπος που κατά τήν γνώμην μου θα μας φέρει πολύ πληρόν τής πραγματικότητας. Και ο τρόπος αυτός είναι ο επί του όλου πληθυσμού ύπολογισμός του ποσοστού των παιδιών των 6 ηλικιών (6-12 ετών)

Ο πληθυσμός κατά τήν τελευταίαν άπογραφήν είναι περίπου 6.800.000 κατοικοί. Έάν επί του άριθμού τουτου ύπολογίσωμεν τό minimum κατά τήν γνώμην μου, 15 % τά παιδιά των

η ηλικιών ἔχομεν ἀριθμὸν παιδιῶν 945.000. Τὰ ἤδη φοιτῶντα εἶναι 11.75 % ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἀπὸ τὴν φωνὴν ἀπὸ ἑνα παραδείγμα τῶν ἡμετερώπων ἀριθμῶν διὰ τὴν πρώτην τα παιδιῶν ὁ ὅλολογισμὸς τοῦ 15 % ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ δὲν εἶναι αὐθαίρετος πάντως δὲ οὐχ ὑπερβολικῶς ἐπιστῶ τὴν προσηγορίαν αὐτῆς γὰρ τὴν ἔζησεν: Ἡ Γαλλικὴ Ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ φέρει ἀριθμὸν ἰσῶντων καὶ γυναικῶν ἰσῶν γυναικῶν καὶ μάλιστα περισσότερον γυναικῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα φοιτῶντων εἶναι: ἄρσενες: 338.182. ἡλικίας 290.264.

Ἐχομεν συνεπὸς μίαν διαφορὰν εἰς ἑκάστου 100.000 καὶ πλέον κοριτσιῶν ἀπὸ τὰ ἄρσενα, μὴ δικαιολογημένην ἄλλως, παρὰ ὅτι τὰ κορίτσια αὐτὰ δὲν φοιτοῦν ἐν ὑπόκειτον, ἀφοῦ εἰς τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ ἴσους εἶναι. Ἀπὸ τὴν διαφορὰν αὐτὴν φαίνεται ὅτι ἡ φοιτήσις εἶναι ἰσότης καὶ μάλιστα εἰς τὸν μὲν ἰσῶντων βαθμῶν ἢ 325 % ὅση εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ 15 % πῶς νομιζῶ πως πρέπει νὰ φοιτοῦν. ἀπὸ τὸ 11.75 % πῶς φοιτοῦν. Συνεπῶς ἔχομεν τοὺς ἔξης ἀριθμοὺς. Εἰς τὸ Δ. Σχολεῖον πρέπει νὰ φοιτοῦν 945.000 παιδιῶν

φοιτοῦν 746.000
Ἰατροῦ 129.000

200.100 λοιπὸν παιδιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν φοιτοῦν εἰς τὰ σχολεῖα. καθόλου. Ἀριθμὸς τρομακτικῶς ἀλλ' ὄσον καὶ ἂν εἶναι τρομακτικῶς ἀληθής.

Τὸ παιδί: Νόμιον ὑπάρχον. Ἐπὶ 95 ἐτῶν, ἀπὸ ἐνὸς διηλαθῆ περίου αἰῶνος τὸ Κράτος θέλει καὶ μὴ ἐπιμνηνὴν ζωρῶν καὶ ἀξέπαινον ἐπιναυαμβάνει τὸν θάλασσαν τοῦ ὅτι ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ φοιτοῦν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὑποχρεωτικῶς. Μετὰ ἐννέα αἰῶνα! Πόσα ἔργα κατὰ τὸ δόξισμα αὐτό. Πόσοι ἡμετερώπων τῆς Παιδείας ὑψηλοῦται δὲν ἐνεργῶνται ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς Παιδείας καὶ ἡ λαϊκῆς παιδείας; Μὰ μήπως ὑπάρχει σχέσις μετὰ τῆς Παιδείας; Ἠλαϊκὴ παιδεία ἀπὸ ἀπόφασος τοῦλάχιστον φοιτήσιος ἀνυπαρκτος. Ἄλλ' ἔχομε ἀκόμη νὰ κἀμεν μίαν ὄχι ἀλιγώτερον ἀδυναμίαν διαπιστώσαν. Τὴν ἔζησεν: Ἀπὸ τὰ παιδιὰ, πῶς φοιτοῦν ἀπὸ τῶν 685.000 κυρίως πῶς φοιτοῦν εἰς τὰ δημοτικὰ ἡμετερώπων Σχολεῖα, πόσα φοιτοῦν εἰς τὴν Α' τάξιν πόσα εἰς τὴν Β' πόσα εἰς τὴν Γ' καὶ καθέξῃς μέχρι τῆς Στ' τάξεως; Ἡ Α' καὶ Β' τάξις βραδὴ μαθητῶν. Ἀπὸ τὴν Γ' τάξιν ἀρχίζει ἡ καταπληκτικὴ ἀραιότης εἰς τὴν Δ' δὲν φοιτοῦν οἴτε τὸ 1/4 τῶν μαθητῶν τῆς Α', ἢ Ε' καὶ ΣΤ' εἶναι σχεδὸν νεκρὰ. Ἡ ἔξαισις λοιπῶν φοιτήσις διὰ τὸ σύνολον τῶν φοιτῶντων παιδιῶν εἶναι σχῆμα λόγου, διότι εἰς τὴν πραγματικότην ἡ φοιτήσις εἶναι διετής ἢ ἂν θέλετε δύο ἐτῶν καὶ ἡμίσεως.

Ἄλλῃ τοιαύτη φοιτήσις δὲν εἶναι βήμα φοιτήσις. Ὅταν εἶς ὅλα τὰ πολιτισμένα Κράτη εἶναι ἑπὶ τῆς κατῆς, διότι ὁ κόσμος τῶν ἡ ἐτῶν εἶναι—σήμερον μάλιστα— ἐντελὸς ἀνεπαρκῆς διὰ τὸν στοιχειώδη καταρτισμὸν τοῦ παιδιοῦ, ἔδοξεν τὴν ἔχομεν εἰς τοὺς νόμους ἔδειξεν, εἰς τὴν πραγματικότην τὴν ἔχομεν διετή! Ὅστε ἔχομεν τὸ 1/5 τῶν παιδιῶν μὲς ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ ἀπὸ τὰ 4/5 πῶς λέγομεν οὐ φοιτοῦν, τὰ 3/5 μόνον δύο πραγματικῶς ἐν τῇ μαθητῶνται ἀπομένει τὸ 1/5 διὰ τὴν περιπλανηθῆ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης ἔξ ὃν θὰ ἐξέλθῃ πρὸς ἄγαν τοῦ δημοτικοῦ προπαιδεύσασθαι. Σὰς ἀφίω ἴσως ἀπὸ αὐτῶν νὰ σκεφθῆτε καὶ νὰ μὴ πῆτε ἂν ἔχομεν λαϊκὴν παιδείαν.

Ἄλλὰ οἷα τέλος πάντων εἶναι τὸ αἶμα τῆς τρομακτικῆς αὐτῆς καταστάσεως:

Εἶναι βέβαια κολλὰ καὶ εἶναι πολλὰ βαυότερα ἀπὸ τὴν φαινομενικὴν δικαιολογίαν ἢ ἴσως, δὲν ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι περὶ φοιτήσιος, διότι καὶ μὴ ἐφαρμογῆ τῶν νόμων εἶναι ἀποτέλεσμα κἀποσο βυθιστέον αἰτίων. Καὶ ἐπὶ τοῦ ζήτηματος αὐτοῦ ὅπως καὶ δὲ ὅλα, ὅσα θέλω ἀναπτῆσαι πραγματικῶς ἐπὶ τὸν ὅλοον σήμερον τὸ θέμιστος μου ἔχω βέβαια γνώμην καὶ δὲν θὰ λείψω νὰ τὴν δια-υπόσω ἐνωπίον αὐτῶν. Ἄλλ' ὀφείλω εὐκρινῶς νὰ σὰς ὁμολογήσω, ὅτι εἶναι ἴσως—κατ' ἐμὲ— τὸ οὐκ ἴσχυον— τεράστιον καὶ τῶσον κολλῶδες τὸ ζήτημα γενικῶς τῆς λαϊκῆς παιδείας, ὅσα θὰ ἦναι τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς

ἂν ἐνόμιζα ὅτι δύνανται εἰς μίαν μάλιστ' εἰ καὶ δύο ἢ καὶ τρεῖς, ἂν θέλετε, διαλέξετε νὰ τὰ ἀναλύσω, νὰ τὰ ἀναλύσω, νὰ τὰ ἐξάτω οἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν βαθεῖαν καὶ ἐπιστημονικὴν ὑπόστασιν καὶ νὰ προτείνω καὶ τὰς λύσεις αὐτῶν.

Ἄν νὰ εἶμαι μάλιστα ἀκόμη περισσότερον εὐκρινῆς, πιστεύω ὅτι τὰ προβλήματα ταῦτα δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ τὰ κατέχῃ συλλήβδην εἰς ἄνθρωπος, οἷον διπλοτε καὶ ἂν φέρῃ τίτλον, οἰανδήποτε καὶ ὄσην δῆπο. ε καὶ ἂν ἔχῃ ἐπιστημονικὴν ἢ ἄλλην κατάρτισιν. Τα προβλήματα τῆς Παιδείας καὶ ὄχι ὅλης βέβαια—ἀλλὰ μόνον τῆς στοιχειώδους—τὰ κατέχον ὅλοι ἐκεῖνοι, καὶ τὰ ζῶν—καὶ ἔκαστοι ὅσα ζῶν—καὶ μόνον μετὰ τὴν κοινὴν συνεργασίαν ὅλων αὐτῶν τῶν εἰδικῶν ἢ βλαβερῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδανικῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιθεθῶν καὶ τὰ βαυότερα αὐτὰ τοῦ κακοῦ καὶ τὰ μέσα τῆς νεοραλείας αὐτῶν.

Δὲν νομίζω πῶς ὁ καλύτερος τρόπος τῆς βελτιστοῦς τῶν πραγμάτων εἶναι ἡ συγγραμμὴ νομῶν ἐντός τῶν γραφείων τῆς κεντρικῆς λειτουργίας ὑπηρεσίας. Νομίζω μάλιστα ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ αὐτὰ τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦλάχιστον τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀργυμάτων εἶναι ὁ ἐργαστηριακὸς αὐτῶν, πῶς ἐπιτελεῖται δυνατικῶς πάντοτε ὄχι μόνον εἰς τὸ ἰδικὸν μὲς ἄλλα εἰς ὅλα τὰ ὕψος. Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν τὰ γνωρίζω ἀν τούτου διὰ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας εἶναι ὄφελον ἢ βλαβερῶν, διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ὅμως ζήτηματα εἶναι ὀλέθριον. Διὰ τοῦτο, προσηγορῶν εἰς τὴν διαπιστωσάντων γεγονότων καὶ μὴ παραλείπον νὰ ἐκφέρω καὶ τὴν ἐκ αὐτῶν γνώμην μου, θὰ καταλήξω εἰς τὸ τέλος εἰς τὴν διαπιστώσιν τοῦμόνον ὄρθου τρόπου, πῶς νομίζω διὰ τὴν γίνεσθαι δυνατὴ ἡ συνεργασία ἐκείνη τὴν ὁκοίαν ἀνέφερα παραπάνω. Ἐκ μόνης τῆς ὁποίας ἐγὼ τοῦλάχιστον πιστεύω θὰ ἐκφρασθῆ τὸ καλὸν καὶ τὸ ὄρθον.

Ἐπὶ τὸν προκειμένον, ἐκ τῶν αἰτίων δηλ. τῆς μὴ φοιτήσιος τῶν παιδιῶν εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα καὶ τῆς ἐλλειπείας τῶν αὐτῶν διὰ τὰ φοιτῶντα, ἐγὼ κριτικῶς δύο εἶδον αἰτία. 1) Ψυχολογικὰ καὶ 2) ἀντικειμενικὰ. Τὴν ψυχολογικὰ οἰσιν ἐσωτερικὰ εἶναι αὐτὴ ὅτι ἡ διάθεσις τῆς Πολιτείας δὲν φαίνεται ὅτι εἶναι πραγματικῶς ἐκείνη τῆς ἐκδηλώνεται εἰς τοὺς σχετικῶς ἄρσενους ἢ Συνταγματικὰς διατάξεις, τὰς ὁποίας ψηφίζει. Ἡ μεγαλυτέρα ἀποδείξις ὅτι ἡ διάθεσις εἶναι ἀλλοία τῆς ἐκδηλώσεως εἶναι ὅτι τοὺς Νομούς αὐτοὺς τοὺς ἀφῆκεν εἰς τὴν πραγματικῶς νεκρῶν: δὲν τοὺς ἐφαρμόσεν. Ὅπως διότι ἦσαν ἀψυχολογητοὶ—ὡς νόμοι τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν—ὡς διότι ἦσαν ἀπὸ ἐξωτερικὰ αἰτία ἀνεφαρμοστοί, ἴσως διὰ τοῦτο, ἴσως δὲ ἐκεῖνο, πάντως, τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι οἱ οἱ θεσπισθέντες ἀπαξ, δις, κολλῶδες ἔμμενον νεκρῶν γράμμα ἢ δὲ πολιτικὰ δὲν εἰδείκνυεν καμίας πραγματικῆν οὐχύνειαν.

Ἄλλο ἐσωτερικὸν αἶτιον εἶναι ἡ ἐλαττωσὴ διαθέσεως εἰς τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸ λαϊκὸν Σχολεῖον. Ἄν ὕπῃχε τοιαύτη διάθεσις ὅτι ἦσαν κεραιτοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἢ μᾶλλον θὰ ἦσαν χρησιμῶν μόνον διὰ τοὺς ὀλίγους δυστροποῦντας. Ἄλλ' ἡ ἐλαττωσὴ τοιαύτης διαθέσεως δὲν καθιστᾷ νομίζω τὴν λαϊκῆς μαζας τῶσον ὑπευθύνου: ἴσως τὰς ἡγετίσας λεγομένης τάξεως καὶ εἰδικῶν, τοῦ ὀμοειδίου καὶ τοιοῦτοι εἶναι γενικῶς μὲν οἱ ἐκπαιδευτικὸι εἰδικώτερον δὲ καὶ κυρίως οἱ λεγόμενοι κεντρικοὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Αὐτὰ κυρίως, ἔχω νὰ ἀναφέρω ὡς δύο εἶδη τῶν μᾶλλον σοβαρῶν ψυχολογικῶν ἐσωτερικῶν αἰτίων τῆς οἰκτίας καταστάσεως τοῦ σχολεῖου ἀπὸ ἀπόφασος φοιτήσιος.

Ἀντικειμενικὰ αἰτία εἶναι βέβαιος περισσότερα τοῦ ἐνός. Καὶ ἐκ τούτων μὲς δύο κυρίως θὰ ἐξάγω καὶ εἶναι ταῦτα τὰ ἔξης: α) Ἡ κατάστασις τοῦ Σχολεῖου ὡς διδασκαλίου καὶ β) ἡ κατάστασις τοῦ Σχολεῖου ὡς παραγόντος μορφωτικοῦ. Εἶναι δηλαδὴ αἱ δύο ὑπολειπόμενα ἀνεξαρτήτως ὅπως τοῦ ὅλου Σχολικοῦ ζήτηματος: Τοῦ πρώτου δηλ. ζήτηματος τῆς σημερινῆς ὁμιλίας μου. Ἐρχομαι εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν. Τὸ Σχολεῖον ὡς διδασκαλίον. Τί θέλεται νὰ σὰς εἶπω; Ὅτι ἦτο καλύτερον ἂν αὐτὴν τὴν στιγμήν ποῦ κριτικῶν

νὰ ὀμλήσωμεν διὰ τὰ διδασκῆρια, εἰχαμεν τὸντρόπον τὸν ἐπισκοπεθῶμεν μάλιστὰ τὸν δημοτικὸν σχολεῖον τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἂν εἶχατε τὸν κοινὸν καὶ τοῦ Πενταρχαῶς. Ἐ, τότε θὰ σὰς ἀφίνα μόνους νὰ βγαλετε συμπερινοῦσα καὶ μὲ τῶρον ἐγὼ θὰ ἔκρηπε νὰ ἐξαφανισθῶ ἀπὸ κἀπο συναίσθημα ἐντροπῆς διὰ τὸν τίτλον ποῦ ἔχω, τὸν τίτλον τοῦ Τμηματοῦ τῆς Σχολικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Καὶ ἂν ἀκόμη αὐτὴν τὴν στιγμήν ἀντὶ νὰ σὰς ὀμῶμαι ἐγὼ περὶ τοῦ ζήτηματος τούτου, σὰς ὀμῶμαι ὁ ἀγαπητὸς μου συνάδελφος ὁ κ. Λαμπραδίου, ὁ Διευθυντῆς τῆς Σχολικῆς Ὑγιεινῆς, καὶ σὰς ἔλεγε τί γίνεται εἰς τὰς ἐσχίστας αὐτὰς σχολὰς μολύνσεως, ὅπου σιβίζονται τὰ σηματικὰ τῶν μικρῶν μας παιδιῶν, τῶν βλαστῶν αὐτῶν τοῦ Ἐθνικοῦ δένδρου, πῶς λέγεταί: Ἐλλάς ἢ γίνεται εἰς τὸν ὄργανισμὸν τῶν δυστροπῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ, νομίζω ὅτι θὰ ἐλέγετε ἐκεῖνο ποῦ θὰ σὰς εἶπω καὶ ἐγὼ καὶ κατὰ λογικῶς κατῆρας. Καλύτερα νὰ μὴ μᾶθῶντοπαῖδι πογγράμματα, παρὰ νὰ τὸ σκεῖται σὺ σχολεῖα νὰ μὴ γίνῃ φθόσιον. Καὶ ὅμως, τὸν Πάτερὰ αὐτῶν ὁ Νόμος, τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως τὸν βάσει φυλακὴν ἂν δὲν τὸ σκεῖται τὸ παιδί του εἰς τὸ φθισοποιεῖον.

Μὴν τὰ θεωρήσατε αὐτὰ ποῦ σὰς λέγω ὑπερβολικῶς. Ὅτε μὴ μοῦ πῆτε ὅτι ὑπάρχουν καὶ καλὰ σχολεῖα. Ὑπάρχουν δὲν τὸ ἀνοῦθα. Καὶ ἀκόμη περισσότερο δὲν θὰ λείψω νὰ σὰς πῶ καὶ ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ συνετέλεσαν ὡς εἰς ὑπάρχουν τὰ ὀλίγα ἔστω καλὰ σχολεῖα, ἵσως νομίζω ὅτι ὅπως ἔχω τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαπιστώσω τὸ κακόν, εἶπα ἔχω καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διαπιστώσω τὸ καλόν. Ἄλλὰ ἐγὼ δὲν ὀμῶμαι σήμερον διὰ τὸς ὀλίγους ἐξαιρέσεις. ἐγὼ διαπιστῶ τὸν κανόνα. Ὁ κανὼν δὲ εἶναι ὅτι τὰ διδασκῆρια ποῦ χρησιμοποιεῖται διὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα εἶναι κατὰ μὲγα μέρος τῶσον ἀκατάλληλα ὡστε θὰ ἔκρηπε χάριν τῆς ὑγιεινῆς τῶν παιδιῶν νὰ ἰσχύῃ Νόμος ὅτι ὑποχρεωτικῶς φοιτήσεως, ἄλλὰ ὑποχρεωτικῶς ἐκδιδοῦσας αὐτῶν ἐκ τῶν τοῦαυτῶν σχολεῖων.

Δὲν ἔχει τὸ Τμήμα μου ἀριθμοὺς τῶν διδασκῆριων (σχολεῖα ἔχομεν 8100 περίπου) πόσα δηλ. ἀνίχουν εἰς τὸ Δημοτικὸν καὶ πόσα εἰς τὰς κοινότητας. Πόσα ὅμως εἶναι οἰκίματα ἰδιωτικῶν μαθητῶν καὶ χρησιμοποιούμενα ὡς Σχολεῖα, καὶ ἔχω: Λοιπὸν Σχολεῖα στεγάζοντα εἰς ἰδιωτικὰ οἰκίματα εἶναι εἰς τὸ Κράτος 2134. Δι' αὐτὰ πληροῦν τὸν πρώτον ἐνοίκια κατ' ἔτος δρ. 20.150.722.50. Ἀδελφὴ ἡ πληροφορία εἰς μὰς λέγει; ὅτι τὸ 2.134 Σχολεῖα, ποῦ στεγάζονται εἰς ἰδιωτικὰ σκίτια (οἷτι θὰ πῆ θομάτια ὕπνου, τραπέζια, γραφεῖο, οἰκίαν ἂν θέτετε, καὶ κοινῶν δὲν θὰ πῆ αἰθούσαις διδασκαλίας 40, 50, 60 ἢ 80 παιδιῶν) δὲν εἶναι Σχολεῖα. Ἄν θέλετε νὰ ὑπολογίσωμεν δὲν σὲ κατὰ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ Σχολεῖα στεγάζοντα ἢ 100 παιδιῶν 60 μόνον. Ἐχομεν 128.000 παιδιῶν, ποῦ ἀσφαλῶς συναγελλίζονται εἰς ἀνθυγιεινὰς αἰθούσας. Δὲν ὀμῶμαι περὶ ἀκαταλληλῶς τῶν σχολεῖων αὐτῶν ὡς μῶσον διδασκαλίας—αὐτὸ εἶναι πολυτέλειαν. Μόνον περὶ τῆς ὑγιεινῆς ὀμῶμαι. Ἐχομεν λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς ποῦ καταρτίσωμεν νὰ σὰς παρουσιάσω αὐτῆς τὴν ὀδύνην διαπιστώσων ὅτι 128.000 παιδιὰ στεγάζονται ἀσφαλῶς εἰς σχολεῖα ἀνθυγιεινὰ, ἀνθυγιεινότητα. Εἰν εἶχα καὶ τὸς ὑπολοιπῶν ἀριθμοῦς θὰ ἔβγαζαν καὶ ἄλλαι παρῶμοιαι διαπιστώσεις.

Συμπέρασμα. Τὸ σχολεῖον ὡς διδασκαλίον εἶναι τοιοῦτον ὡστε εἰς τὴν σκέψιν αὐτῶν πρὸς τὴν φοιτήσιν τοῦ παιδιοῦ εἶναι ὅτι τὸ ἀλεξιμέρανον διὰ τὸν κεραιτῶν. Εἶναι ἐκδηλωτικὸν τοῦ παιδιοῦ, διότι εἶναι ἄθλιον καὶ μαρσιμῶδες περιβάλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπολαμβάνεται τὸ σῶμα καὶ οξυγόνου καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ.

Σὰς ἀφίω τώρα νὰ φαντασθῆτε τὸ ἀντίθετον: Νὰ σκεφθῆτε τὸ καλὸν διδασκῆριον. Τὸ ἄθλιον, τὸ καθαρόν, τὸ εὐχρηστον, ποῦ θὰ εἶχε τὴν οὐρανίου ἀλλήν μὲ κἀποια κεραινίδια, μὲ δὲν δρόκισιν κιν. μὲ ἀλουσίαν τοῦ ποῦ θὰ τὰ ἐφύπτανον καὶ θὰ τὰ ἐπεριποιοντο τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ.—Λοιπὸν αὐτὰ τῶν ἀφῶρον καὶ λουλοῦν τῆς γῆς. Τὸ θὰ ἦτο αὐτὸ τὸ διδασκῆριον; Δὲν θὰ ἦτο αὐτὸ τὸ παιδικαὶ δὲν νομίζετε ὅτι συντε-οῦντος καὶ τοῦ ἄλλου παραγόντος τοῦ μορφωτικοῦ, τὸ παιδί ποῦ θὰ ἐπρόκειτο νὰ

πᾶν ὅτι ἕνα τέτοιο Σχολεῖο, θὰ ἐκανατατοῦσε στὸ σπίτι του ἂν δὲν ἐπῆγαινε; Καὶ ποῖ; πατέρας καὶ ποῖα μᾶτέρα θὰ ἠμπούδιζε τὸ καὶ τῆς νὰ πᾶν ὁ τέτοιο σχολεῖο; Ἐμπούδιζον ποῦ οἱ γονεῖς τὰ παιδιὰ τῶν ἀπὸ τὴν γῆρας τῆς ζωῆς;

Μὰ γίνεται λοιπὸν αὐτὸ τὸ Σχολεῖο. Ποῖαν γνώμην ἔχετε κ. Τμηματορχα; Γίνεται κῆρος καὶ θέλετε νὰ μᾶρτε πῶς γίνεται; Φωνάζετε τοὺς Ἐπιθεωρητοὺς τῶν δημοτικῶν σχολεῖων νὰ σὰς πῶν ἡ μιλλον νὰ σὰς ἄλλο δεῖξουν πῶς γίνονται τὰ καλὰ σχολεῖα διότι καὶ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνη καλὰ σχολεῖα ποῦ ὑπάρχουν ἐπὶ Κράτος αὐτοῖ τὰ ἐκείων μὲ τοὺς διακόλους τῶν, τοὺς καλοὺς τῶν δασκάλων τοὺς περιφρονήσιμους τοὺς ταπεινοὺς αὐτοὺς ἐργάτας καὶ καλοὺ καὶ μεγαλοὺ διη τῆν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας μου σὰς ὑποσχέθηρα ὅτι θὰ διατυκῶσω πῶς ἐνοῦν τὴν συνεργασίαν ὅλων, ποῦ μορσοῦν—καὶ μόνον αὐτοὶ μορσοῦν—διὰ νὰ γίνῃ ὁ ὄρθον καὶ τὸ καλόν. Τότε λοιπὸν θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σειρά τοῦ μέρους αὐτοῦ.

Τώρα προσηγορῶ εἰς τὸ τρίτον μέρος τοῦ Σχολικοῦ ζήτηματος.

Εἰς τὸ ζήτημα τοῦσχολεῖου ὡς μορφοποιεῖτο παράγοντος.

Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἄλλοι ἔκρηπε νὰ ἔχουν τὸν λόγον.

Ἐγὼ—καὶ νομίζω ὅτι νὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἀπέδειξεν ἔως τώρα ἡ ὁμιλία μου. ἀπέδειξεν ὅμως ὅτι εἶμαι εὐκρινῆς—λεγοῦν δηλ. ὅτι πιστεύω—Ἐγὼ λοιπὸν δὲν εἶμαι ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἦδύνατο νὰ ἔχῃ γνώμην ἀσφαλῆ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζήτηματος. Ὅς τόσο εἶμαι ὑποχρεωμένος πάλιν νὰ κῆρω εἰς αὐτὸ, μίαν διαπιστώσιν. Ἐκείνην τοῦλάχιστον τὴν ὁκοίαν βλέπομεν τὰ δικα ἢ μᾶρτα ἴσως κἀποια διότι δὲν εἶμαι πανεπιστάτης μῆτε παντογνώστης πολλοὶ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ ἔχουν αὐτὸ τὸ χάρισμα. Ἐγὼ λοιπὸν βλέπω ὅτι τὸ σημερινὸν Δημοτικὸν Σχολεῖον δὲν εἶναι παράγον μορφωτικῶς ὡς πρέπει νὰ εἶναι, ὄχι οἷοι ὅτι ἄντιλαμβάνονται οἱ Γερμανοὶ, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ἀμερικανοὶ, οἱ Ἑλβετοὶ, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἴταλοὶ καὶ λοιποὶ πολιτισμένοι λαοὶ, ἔξ ἂν σχέσις πρὸς αὐτοὺς ἀπολύτως. Τὸ Ἑλληνικὸν Δημοτικὸν Σχολεῖον, ὡς παράγον μορφωτικῶς τοῦ λαοῦ τοῦ συνόλου τοῦ κοινωνικοῦ δὲν εἶναι (οἷτε βλέπω ἀπὸ τὰ ἔως σήμερον συμβῆναι) ὡστε αἰσθανόμεθα κατ' ἐμοῦ) καθόλου μορφωτικόν. Πρώτον πῶς μορφοῦνται νὰ δόσῃ ἀπὸ ὡς εἶδομεν, μολὲς δύσμοι ἢ ἂν θέλετε καὶ τρία ἐτη διαρκεί ἡ πραγματικὴ φοιτήσις τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὸ Σχολεῖον παιδιῶν. Δεύτερον καὶ ἂν ἡ φοιτήσις διήρκει ἔξ ἐτη ποῖον εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ προγράμματος, ποῖα δηλ. εἶναι ἡ τροφή ποῦ θὰ δοθῆ εἰς τὸ παιδί τὸ ὁποῖον θὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ Δημοτικὸν σχολεῖον διὰ νὰ ἐξέλθῃ μετὰ ἔξ ἐτη ἀκομιθῶν ἀπὸ τοῦ σχολεῖου του; Προσέξατε τὸ σὰς παρακαλῶ κολλῶ αὐτὸ τὸ ζήτημα τὶ πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸ παιδί τοῦ δημοτικοῦ σχολεῖου διὰ νὰ εἰκόμεν ὅτι τὸ ἐμορφοῦσασθαι. Ὅχι βέβαια τὶ λέξεσι, τὶ εἰς ὀρθογραφικὴν κατάρτισιν, τὶ εἰς γνώσεως ἀπομνημονεύσεως ἢ ἂν θέλετε καὶ εἰσγνώσεις κατανοητῶς ἀλλὰ θεωρητικῶς πάντως, ἀλλὰ τὶ εἰς γνώσεως χρησιμῶς διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἡμετέρων δῆλας ζωῆν, ποῖας γενικῶς καὶ ποῖας εἰδικῶς γνώσεως θὰ δώσωμεν εἰς τὸ παιδί;

Ἐρωτῶ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς, ἐρωτῶ πρὸ πάντων τοὺς παιδαγωγοὺς ἔχει τὸ πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ σχολεῖου τὸ ἰσχύον ἐκεῖνο τὸ περιεχόμενον ποῦ μορφοῦνται στοιχειωδῶς ἔστω τὸ παιδί, ἔστω ποῦ δώσωμεν μὲ εὐκρινῶνται καὶ τιμωρία εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὴν ἀπάντησιν ὅτι κἀπονοῦντος τὸ παιδί του εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ δίδομεν τῶς στοιχειώδεις ἐκείνας γνώσεις, ποῦ τοῦ κρησίζονται διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς;

Ἄλλο καὶ ἄλλο πάλιν ἐναγροῦσιν αἰσθάνεται ὁ Τμηματορχας σταν βλέπῃ καὶ τὴν ὄψιν αὐτῆν τοῦ Σχολεῖου. Μὰ δὲν ὑπάρχουν λοιπὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀλίγοι, ἐσυνειδητοὶ παιδαγωγοὶ;

Ὑπάρχουν, Κύριοι, ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀλίγοι ἔστω, ἀλλὰ καλοὶ Παιδαγωγοί. Ἐ! τὶ κἀποια λοιπὸν αὐτοὶ οἱ παιδαγωγοὶ; θὰ σὰς τὸ πῶ ἀμέσως εἰς τὴν αὐτὴν ὁμῆν εὐκρινῶνται, ποῦ σὰς εἶπα καὶ τὰ ἄλλα. Οἱ παιδα-

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Στή σχετική αποκέντρωση, που από χρόνια έχει η Δημοκρατία...

Ο θεσμός όμως των Επιθεωρητών, όπως είναι σήμερα, ασφαλώς δεν παρουσιάζει αποτελεσματικά αποτελέσματα...

Τι όμως πρέπει να γίνει, για να αποδώσει ο θεσμός αυτός τα αναμενόμενα αποτελέσματα;

Η απάντηση, σύμφωνα με τη γνώμη μου, είναι μία: Χωρισμός του διοικητικού Έργου από το κυρίως επιθεωρητικό. Για το ζήτημα αυτό έγραψα από το 1924 στο...

χρον αποκλήθην Γυμνασίου άλλα μονάχα ένδεικτικώς Ε' τάξης... Η διαφορά βέβαια ότι την ιδιότητα αυτή...

Ημερα βέβαια ότι την ιδιότητα αυτή θα την αναγνωρίσετε όλοι σας και ότι θα θέλατε να αναλάβετε να διορθώσετε το κακό αυτό...

Ημερα βέβαια ότι την ιδιότητα αυτή θα την αναγνωρίσετε όλοι σας και ότι θα θέλατε να αναλάβετε να διορθώσετε το κακό αυτό...

Σουφλί 13-1-29 ΑΗΜ. ΣΕΡΓΙΑΝΙΔΗΣ Γυμνασιάρχης Σ.Δ.Β. Οι κρίσεις μου στο ερωτώμενο φύλλο.

Διδακτικό Βήμα. Συμπληρώνοντας το άρθρο μου εκείνο προτείνω να διαμεθρή η Ελλάδα σε 40 περιφέρειες...

Ετσι το Εποπτικό Συμβούλιο θα αποτελείται από το Διευθυντή, ως προεδρο και εισηγητή, τους δυο Επιθεωρητές, έναν Αντιπροσωπευτικό των δασκάλων...

Ετσι μόνο διαν λειτουργούν με τον τρόπο αυτό τα Εποπτικά Συμβούλια και τα Ανώτερα, το εκπαιδευτικό που θα αποτελείται από τρία ή τέσσερα μέλη τακτικά και τα λοιπά έκτακτα...

Ι. ΦΩΤΙΟΣ Επιθεωρητής σχολείων Ρεθύμνης Ρεθύμιο 8-1-29

Συμβούλου και αποκλειστικό έργο του διευθυντή των εργασιών του Ανωτ. Εποπτικού, την πρόσληψη των Επιθεωρητών σε συνδέρια την επιθεώρηση των Γραφείων...

Ετσι μόνο διαν λειτουργούν με τον τρόπο αυτό τα Εποπτικά Συμβούλια και τα Ανώτερα, το εκπαιδευτικό που θα αποτελείται από τρία ή τέσσερα μέλη τακτικά...

Ετσι μόνο διαν λειτουργούν με τον τρόπο αυτό τα Εποπτικά Συμβούλια και τα Ανώτερα, το εκπαιδευτικό που θα αποτελείται από τρία ή τέσσερα μέλη τακτικά...

Ι. ΦΩΤΙΟΣ Επιθεωρητής σχολείων Ρεθύμνης Ρεθύμιο 8-1-29

ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

- Περικλήν Δουρουγιάνη 501, Κ. Αναγνώστου 502, Άναστασίου 503, Νικόλ. Τσιουλιφίδη 504, Γεωργίου Ρεμούνδου 505, Μιχ. Παπαδημητρίου 506, Έλενα Παπουτσάκη 507, Κλέωργος Αναγνωστάκης 508, Ν. Σέργιος 509, Χαρίλ. Σερφίδης 510, Άναστ. Παπαδόπουλος 511, Γεωργιάδης 512, Άναστ. Κουτουγιάνης 513, Δημ. Κουτουγιάνης 514, Νικόλ. Μπεκιάρη 515, Εύτυχια Τσιουλιφίδη 516, Φίλιππος Κολοβός 517, Λαϊκόν Αναγνωστρίων 518, Στέργ. Χαροκόπος 519, Σπυριδ. Κεραμειός 520, Δημ. Γεωργιάδης 521, Σταμ. Γλυκάς 522, Κατρινά Χαριτάκη 523, Μενέλ. Έρμανουηλίδης 524, Ηολ. Γαλανός 525, Ιωάν. Τσαγγαλιδής 526, Δουνασιος Τραυλός 527, Δημητ. Κωνσταντινίδης 528, Κωνσταντίνος Τσοχατζής 529, Δ. Αρηνόπολιος 530, Ιωάν. Δαμιανός 531, Κωνστ. Κατζέλας 532, Εύαγγ. Καραμυρκός 533, Εύαγγ. Σωτηρίου 534, Μαρία Βρακιά 535, Γεώργ. Κωνσταντινίδης 536, Μαρία Γαγγιάδη 537, Άθαν. Κατωσαντής 538, Άγγ. Καββάδας 539, Χρυσή Μεσηνίου 540, Εύγ. Πομόνη 541, Όλγα Φίλιππα 542, Εύσταθ. Στάμα 543, Θωμάς Χαλκιάς 544, Νικόλ. Μεταξάς 545, Ακόστ. Χαλαριτσής 546, Ηηνέλ. Βαζιμίτση 547, Άγγ. Ζουρή 548, Χαρ. Κωνσταντής 549, Φίλ. Ηερδικιάτης 550, Άρετή Άμπελιδου 551, Μαρία Κρακωνίτου 552, Νικόλ. Σκληρατζής 553, Παρασκευή Μαργαροπούλου 554, Ελένη Βασιλική 555, Γεώργ. Πολίτης 556, Φίλ. Τρεφρόνης 557, Βασίλ. Γαγγιάδης 558, Βασίλ. Κα...

- Γαλαριδής 559, Ιωάν. Γαλαριδής 560, Νικόλ. Βουλοπούλου 561, Νικόλ. Θωμάς 562, Εύδοξο. Παπαϊωάννου 563, Φαγ. Παναγιώτης 564, Ηηνέλ. Βλαζώνη 565, Άριστ. Μπέλλου 566, Κασάνδρα Γιαννίση 567, Άθηνά Καλλιβροσση 568, Σοφία Μητροπολίτου 569, Μαρία Στάλά 570, Σοφία Παπαναστασίου 571, Άθηνά Γκόγκου 572, Γιάννης Τσιολάκης 573, Ιωάν. Μάρκου 574, Λάκος Τσιαβός 575, Δημ. Ηοκαδημόπουλος 576, Θωμάς Παλακωνταντίου 577, Δημ. Τσαγκαλιδής 578, Άμαλία Βλασιάνου 579, Ξυστέρη. Κατ. Ηεριστάου 581, Ιωάν. Αδεργιάδης 582.

- Θεοδόση Πάππη 583, Θερ. Παπαστασιανού 584, Εύαγγ. Γεωργιάδης 585, Μαθητική Κοινότης Μονοτ. Διδασκαλείου 586, Εύστρ. Οσοπούλογου 587, Γεώργ. Ζεμπέκης 588, Άναστ. Μαυρίδης 589, Ιωάν. Καραμυρκός 590, Έμμ. Μασούρης 591, Ιωάν. Παναγιώτης 592, Παναγ. Σκακιανής 593, Θεόφιλος Μαυροειδής 594, Σοφία Καντάρογλου 595, Άθαν. Σαλτοπούλου 596, Καίτη Άγγελλίδου 597, Εύαγγ. Κουμλίδου 598, Γεώργ. Παναγιώτης 599, Άνδρ. Σπυροπούλου 600, Μονόδουπος 601, Ηέτρος Δάσιου 602, Μήτρος Γεωργακόπουλος 603, Χρ. Αλεξόπουλος 604, Βασ. Δημητριάδου 605, Εύθυμία Χριστοπούλου 606, Γ. Σαματζής 607, Γ. Παπαβασιλείου 608, Κωνστ. Γεωργιάδης 609, Παναγ. Ζαχαράτοπουλος 610, Δημ. Μυσιλάς 611, Σουλ. Φαγκουλάς 612, Έμμ. Σανθάνης 613, Καλλιόπη Κατσιρη 614, Μιχαήλ Θαλασσινός 615, Μαρία Πακουτσάκη 617, Άσπασία Σκελετσίου 618, Άλκιβ. Ηοκαδημίου 619, Γεώργ. Δελής 620, Σπύρος Τσακίρης 621, Άθαν. Βλέτας 622, Χρίστος Μυστακόπουλος 623, Χρ. Καραϊδής 624, Παναγ. Ξύδης 625, Γεώργ. Χουζούρης 626, Θεοδόσης Λογοθέτης 627, Σουλ. Λοικηβίτη 628, Σάββη. Κωνσταντινίδης 629, Σίμος Χατζής 630, Διορόση Κουμλίδου 631, Δημητ. Μαρινού 632, Εύαγγ. Ηεπτείδης 633, Βασίλ. Αλεξόπουλος 634, Μαρία Ηεδιαδουλάκη 635, Άδαμαντία Ματθαίου 636, Αλεξάνδρα Παπουτσάκη 637, Γεώργ. Φαίης 638, Γεώργ. Μακρογιάννης 639, Νικόλ. Δρούλιας 640, Γεώργ. Στυλιανόπουλος 641, Άντ. Παπακωνσταντίνου 642, Άφροδίτη Σβαλάκη 643, Άθαν. Αελλόπουλος 644, Εύδοκία Κωνσταντινίδου 645, Γεώργ. Αρριονιάκης 646, Αλεξάνδρ. Σερφίδης 647, Ιωάν. Κωνσταντίνος 648, Έμμ. Σαζιζιδουχής 649, Μιχ. Μιχαλόπουλος 650, Κωνσταντίνος Δημητριάδης 651, Βασίλ. Ηεριστοπούλου 652, Κωνσταντίνος Αναστροφής 653, Ιωάννης Ξακουβίδης 654, Ιωάν. Νικολαΐδης 655, Εύθυμ. Άσπελιούλου 656, Βιργινία Σκουφίου 657, Νικόλ. Δελεγιάννης 658, Στέφανος Κοττάπουλος 659, Μαίρη Οικονομίου 660, Χρίστος Κρηκολίτης 661, Μαρία Βλάχου 662, Γεώργ. Φωτεινός 663, Μαρία Μιχαλάκη 664, Κωνσταντίνος Παναγιωτάνης 665, Γεώργ. Χοιροδωμάντης 666, Χριστόδ. Κωνσταντίνος 667, Σπυρ. Μήσης 668, Άριστ. Μασουράτης 669, Σταμ. Κουλοφής 670, Άσο. Μούτσος 671, Όλγα Μιχη 672, Αικ. Κουτουγιάνη 673, Άλεσσ. Βρακιάς 674, Άνδρ. Ρομποτάκης 675, Εύαγγ. Κωνσταντίνος 676, Κυρ. Σοφλής 677, Ιωάνν. Γεωργιάδης 678, Σχολική Έπιτροπή Χανθίου 679, Σταύρος Πολυχρονόπουλος 680, Άλεξάνδρα Λογοθέτη 681, Βασ. Άνδρονικίδης 682, Παναγ. Άθανασίου 683, Νικόλ. Δημητριάδης 684, Σπύρος Νάσκαρης 685, Σαχρ. Αλεξάνδρ. Ηερασκηνή Ηολαδοπούλου 687, Κωνσταντίνος Γρηγορίου 688, Ιωάν. Καρδάμης 689, Ζωή Παχη 690, Εύροδίκη Σάκουλα 691, Έλενη Φαγκουλάτου 692, Νικόλ. Κουκουμής 693, Νικόλ. Σοφράδης 694, Νικ. Μπετζιλέλης 695, Άθηνά Καλφη 696, Χριστ. Κοσματοπούλος 697, Άντων. Σαρανιάδης 698, Άναστ. Νικολαΐδης 699, Ιωάν. Παπαναστασίου 700.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΥΠΟΜΝΗΣΗ

Η απόστολή του Δ. Βήματος θα διακοπεί στο τέλος Φεβρουαρίου ο οποίος δεν έχουν στείλει ως τότε τη συνδρομή τους.

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

211 27-1-29

Η ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Πολυτάξια και μονοτάξια Διδασκαλεία. - Γεροδιδασκαλεία. - Πώς πρέπει να γίνεται η μόρφωση των δασκάλων

Γράφοντας για τη μετεκπαίδευση των δασκάλων στο Πανεπιστήμιο (171ο 177ο φύλλα Δ. Β.) τονίζαμε την ανάγκη να ασχοληθή ο Δασκαλικός κλάδος με τη μόρφωση των δασκάλων, που τότε τη χαρακτήρισαμε για ένα από τα σπουδαιότερα μερικά εκπαιδευτικά προβλήματα. Την ανάγκη αυτή έρχεται να ικανοποιήσει η Διοίκηση της Όμοσπονδίας προβάλλοντας το ζήτημα της μόρφωσης των δασκάλων ολοκληρωτικά για συζήτηση στον Κλάδο, που ίσως με τώρα έξω από μερικά; σκόρπια γνώμες, οι οποίες ριζήσαν από δω κι' από κει δεν ασχολήθηκε μ' αυτό το ζήτημα στα σοβαρά.

Μήπως όμως άσασχόλησε στα σοβαρά το πρόβλημα αυτό το Κράτος; Η πραγματικότητα δε μας επιτρέπει να δώσουμε στο ζήτημα θετική απάντηση. Το Κράτος, όπως γράφουμε στη μελέτη μας για τη μετεκπαίδευση, «... το εκπαιδευτικό πρόβλημα στο σύνολό του το κρατούσε ίσα με τώρα και το κρατάει ακόμα στο περιθώριο των ασχολιών του θεωρώντας το μικρότερο από τόσα άλλα, που τις περισσότερες φορές καιμιά θετική σχέση δεν έχουν με τα υλικά και πνευματικά συμφέροντα του λαού». Για μās δεν είνε τυχαίο φαινόμενο η οσιάζ αυτή του Κράτους μπροστά στο εκπαιδευτικό πρόβλημα. Το πρώτιστο δόγμα: οικονομίες στην Έκπαιδευση που σαν επιφέλιξη βαρύνει άπάνου στο λαϊκό Σχολείο ένα άσυμφωνία γίνεται σπατάλες σε άλλες κατευθύνσεις, το άκοισαμε σε όλα τα πολιτικά καθήκοντα από όλες τις Κυβερνήσεις και το άκοιμα ακόμα σήμερα, που έκατορτάδες χιλιάδων παιδιών του λαού γυρίζουν στους δρόμους χωρίς κανέναν από τους άρμόδιους να συγκινείται πραγματικά για την κατάσταση αυτή. Πιστεύουμε πως το Έκπαιδευτικό Πρόβλημα μένει και θα μένει ποιάς ξεριμωφόρως ακόμα άλλο, γιατί όριμενά άσφάτα είναι έπιβάλλουν να κρητήθη ό λαός στην ίδια πνευματική κατάσταση, που δε τώβ έπιτρέπει να νοιώσει τί του γίνεται. Ένώ σωστή λύση του Έκπαιδευτικού Προβλήματος; θα έχει για άποκίελαμ του το άνεπίσημο πνευματικό έξυπνημα του λαού.

Και οι παιδαγωγοί μας; Άσολήθησαν μήπως αυτοί με το πρόβλημα της μόρφωσης του Δασκάλου, μās παρουσίασαν μια λύση του συγχρονισμού, σύμφωνη με τις έπιταγές της πραγματικής έπιστήμης, που δεν άναγνωρίζει σχετικά με την έκπαίδευση προνόμια σε καμιά κοινωνική τάξη, όπως και η Παιδαγωγική του Πανεπιστημίου μας, που έξακολουθεί να μιλάει για μεγαλυτέρες εκπαιδευτικές ανάγκες των τάξων που κατά ένα άποινδηόητε άποιν βροθήσαν σε άνωτερο δίκιο έπίπεδο; Και στο ρώτημα αυτό δε μπορούμε να δώσουμε θετική άπάντηση. Όσοι παιδαγωγοί ασχολήθηκαν με το ζήτημα αυτό δεν το άντιέρισαν μόνο με το φακό της συγχρονής έπιστήμης και των πραγματικών αναγκών της; έκπαίδευσης του λαού, που δεν είνε καθόλου σωστό που δίκιο να χωρίζονται σε εκπαιδευτικές ανάγκες κοινωνικών τάσεων με προνόμια και κοινωνικών τάσεων χωρίς προνόμια. Όλοο περίοριαν τη γνώμη τους μέσα στο στενό πλαίσιο των έπιφυλάξεων και των συμβιβασμών με τις διάφορες πολιτικοκοινωνικές καταστάσεις. Η δική μας γνώμη, που δεν την προβάλλουμε βέβαια με άπαιτήσεις να της άναγνωριστή κήρος έπιστημονικό, είνε πως η Παιδαγωγική Έπιστήμη, άν δεν είναι έπιστημη κατά παραγγελία, όταν πρόκειται να καταπιστή μ' ένα πρόβλημα, για να βοηθή σωστή λύση του, δεν πρέπει να περιορίζεται στη διατύπωση των έπιστημονικών αιτημάτων της από τις διαφορετικές καταστάσεις ή από τα διάφορα veto του Έπουργείου Οικονομικών και του Γεν. λογιστηρίου. Η στάση όμως του Κράτους μπρο-

στά στο Έκπ. Πρόβλημα και οι έπιφυλάξεις των παιδαγωγών μας δεν κρέπαι να έμποδίσαι τον Κλάδο μας από το να συζητήσει το Πρόβλημα και να διατυπώσει άνεκπρήσατο; άκό κάθε έπιφυλάξη τα σχετικά αλήθιατα του.

Ποιά είνε η σημερινή πραγματικότητα σχετικά με τη μόρφωση των δασκάλων; Σήμερα η μόρφωση αυτή γίνεται σε τριών τύπων διδασκαλεία, πολυτάξια, μονοτάξια έεροδιδασκαλεία, Μολονότι για όλους αυτών; τους τύπους πιστεύουμε γενικά πως δεν άναπακρίνονται στις άπαιτήσεις; της άποστολής του Δασκάλου. Θα πούμε τη γνώμη μας για τον καθένα τόσο μόνο, όσο χρειάζεται για να συμπληρώσουμε αυτά που γράφει η Διοίκηση και κείνα που γράψαμε για τα διδασκαλεία γενικά στην προαναφερμένη μελέτη μας (171 φύλλο Δ. Β.)

α) Πολυτάξια. Οι έισηγητές των σημερινών πολυταξίων διδασκαλείων θα είχαν την ίδια και θά κίτοιουσ ίσως; ακόμα πως με τη λειτουργία των διδασκαλείων αυτών θα δημιουργηθούν δασκάλους με ψυχή δασκαλική. Άς μās; έκιτρίψουν όμως; να μη συμφωνήσωμα μαζί τους. Έμεις πιστεύουμε πως δεν είνε καθόλου σωστό να πέρνομα τα παιδιά σε ήλικία, που δεν είνε σε θέση να κρινουν και να μετανοήσωμα μέσα στα διδασκαλεία ύποβάλλοντάς τους την ίδια πως πρέπει να γίνου δασκάλους και φερώνοντας στη ράχη τους την ύποχρέωση θέλονται και μη να μπουν σ' ένα έπάγγελμα χωρίς τη δυνατότητα να το αλλάξου, σαν νοιώσουν πως κινέναι ψυχική; θεσμός; δεν τα ένώνει μ' αυό. Δέν άποκίελαται βέβαια μωρικά παιδιά και κορίτσια έχοντας ίσως έμφυτη την παιδαγωγική διάθεση ν' άποχήσουν στο διδασκαλείο της δασκαλικής ψυχής. Τα περισσότερα όμως μπαίνουν στο δημοτικό σχολείο με την έπίδοση της; ύποβολής περισσότερο παρά με κάποια συναίσθηση της αξίας; των δασκαλικών επαγγελματιών. Κι άν μόν κρηθώσεται ο άπόφοτος του σημερινού πολυταξίου δασκάλος να συνηθίη με την παιδική ψυχή έτσι που, όπως λέει κ' η Διοίκηση, να γελάει αιδόρομητα από χαρά με το άντίκρησμα του παιδιού, και ν' άγαπήσει το έπάγγελμα του εύσυνείηται, καλά πάνε τα πράγματα. Άν όμως δεν το κρηθώσεται αυτό, αλλά έξακολουθήσει να εργάζεται στο Σχολείο κάτω από την έπίδοση της; ύποβολής που το έξαοκήθηκε στο διδασκαλείο, διατρέχει τον κίνδυνο, να άδυνατίσει σιγά, σιγά με το πέρασμα του χρόνου ή έπίδοση αυτή; να νοιώσει την άπογοήτευση μπροστά στην άποκίληψη πως κανέναν ψυχικό; θεσμός; δεν τον ένώνει με το έπάγγελμα του. Με τέτοιους όμως δασκάλους, που το έπάγγελμά τους; θά το θεωρήσουν σαν έργο καταναγκαστικό μέσα σε κίτερο μωροθύμει νί φκιάσασε Σχολείο με Ζωή;

Για τους λόγους αυτούς; δεν έπιδοκίμαζομα τον τύπο του σημερινού πολυταξίου διδασκαλείου. β. Μονοτάξια. Σχετικά με τον τύπο αυτό συμφωνήσωμα άπόλυτα με την Διοίκηση. Μερικοί παδαγωγοί που κρημάτισαν διευθυντές μονοταξίων διδασκαλείων (Γ. Παλαιόλογος κ' Τίς ή προσηκόνσα παρ' ήμίν δημοδιδασκαλική παιδευσις; σελ. 27 και 28) διατύπωσαν τη γνώμη πως από τα μονοτάξια βγαίνουν οι άριότερα μωρφωμένοι δασκάλους. Δέ μωροθύμει όμως να συμφωνήσωμα μαζί τους, γιατί μās φαίνεται άδύνατο σε λίγους μήνες μαθητές άπόφοτοι γυμνασίων, έλληνογλωσσιστων, να κρηθώσονται άριότερα από άποψη παιδαγωγική και τεχνικών γνώσεων (Μουσική, Έργογραφία, Καλλιγραφία, Χειροτέχνια) από κείνους που φοιτησαν στο τριτάδιο β χρόνια και έβιστά σημερινά πολυτάξια. Έκτός άν πάρομα για στοιχεία κατάρτισης του δασκάλου μερικά σουπίντα και γερου-

τίβα που έχει από του του άπόφοτος; του έλληνογλωσσιστου μονοταξίως; δασκάλος και λίγα θεωρητικά Μαθηματικά παραπάνου από τον πολυταξίτη.

γ) Έεροδιδασκαλεία. Η σύσταση και λειτουργία των έεροδιδασκαλείων με την τάση ν' αύξηθή ο άριθμός τους (άναούσταση του έεροδιδασκαλείου Βελιά; άποκίελα άναρχήταστο άναχρονισμό σ' έποχή που οτή; Έδύωπη θεοορισμό άναχρονιστικά τα διδασκαλεία κ' άρχισ να γίνεται πραγματικά η έδασκαλαική μόρφωση των δασκάλων. Κι έκρηπει να βρεθή το έλληνογλωσσιστο; χωράφι κρόσοφορο στη βλάστηση κάθε περιεργου φυτού, γιάντα φανερωθή ο άναχρονιστικός αυτός τύπος σχολείου που λέγεται Έεροδιδασκαλείο. Η λαϊκή έκπαίδευση έδω κατάντησε μέσο έξυπνότησης σκοπών βιλμένω έξω από τον προορισμό της; γερου για το πέρνομα κολών σε διάφορες; άλλες λειτουργίες, σε διάφορους έπιστημονικούς κλήδους. Ποιά; είναι ο έσκοπός των έεροδιδασκαλείων;

Έμεις βλέπομα άχι ένα άλλα δύο σκοπούς; έναν που φαίνεται και άλλον που κρηβεται κάτω από τον πρώτο. Ο σκοπός που φαίνεται είνε η με το δικαίωμα του διορισμού σε δημοτικό σχολείο έξασφάλιση ένδ; κόρου ζωής στους ύποψηφίους καπάδες, που σαν φέρσονται το άπαιτούμενο όριο ήλικίας, θα γίνου δασκαλοπαπάδες άφου στο δικό μα; Κράτος; είνε δυνατό παρά τον άντίθετο ίσχυρισμό της λαϊκής παρίμιας σε μια μααχάλη να σταθούν όχι δύο μήνα, με κά περισσότερα κρηπούζια. Ο μόνος λοιπόν φαινομενικός σκοπός των έεροδιδασκαλείων είνε η έξασφάλιση μιας κρηυκόθεσης για την άποχήση μωρφωμένων καπώνων. Είνε λοιπόν ή δεν είνε ο σκοπός αυτό; βαλμένος έξω από της λαϊκής; Παιδείας του έσκοπο; Ο δεύτερος σκοπός, που, όπως; είπαμα παραπάνω, κρηβεται κίτου από τον πρώτο, είνε να κρηθώσεται ο Κλήρος; σιγά σιγά να βάλει χέρι στο λαϊκό σχολείο και να το αλλάξει με τον καιρό τη μορφή κώνοντις ο κρηρικό σχολείο. Πρέπει να είνε κανέναν πολύ άφελής; και να μη μπορεί να βλέπει γύρω του, για να μη έπει τον κρηρό αυτό σκοπό. Στο σημείο αυτό ο κρηρικός να προσέξει πολύ ο Κλάδος μας άν δε θέλει πολύ γοήγορα να ριχτή εν άνω άπάνη σκληρή για την άπολυτωση του Σχολείου και την άπόδοση του στον πραγματικό του προορισμό. Γιατί; μί γελάει κανέναν; δ δασκαλικός Κόρος, συνειθισμένος σε άγνους, δε θ' άφήσει το λαϊκό Σχολείο να γίνει τμήμα του Κλήρου. Κι άν κάνομα στον Κλάδο μας τη σύσταση να προσέξει, το κάνομα αυτό, γιατί έχει τόσα άλλα ζητήματα μπροστά του, για τα όποια πρέπει ν' άγωνιστή, ώστε να μη τοφ περισσύνει καιρός για άγώνα, που μπορεί να τον προλάβει. Είνε προτιμότερα να προλάβομα ένα κακό κρην βροθύμει στην άνάγκη να άγωνιστοθιμε για το ξεροκίωμα του. Αυτό είνε ο σκοπός των έεροδιδασκαλείων. Κ' οι δυο βαλμένοι έξω από το Σκοπό της λαϊκής Παιδείας.

Και η μόρφωση που δίνου τα έεροδιδασκαλεία; Συμφωνήνωμα μ' αυτά που σχετικά γράφει η Διοίκηση συμπληρώνοντας, πως οι τρέφομα των έεροδιδασκαλείων έσυν μέσα σε μια χτυπητή αντίθεση. Από τη μια μεριά δέ μαγματισμός της θερηκευτικής διδασκαλαίας που άπαγορεύει στον κάθε τρέφομα νάξαι και την παραμυρέωση δική του γνώμη άπάνου σε ό που βλέπει να γίνονται κ' άκούα να λέγονται. Άπό την άλλη η Παιδαγωγική Έπιστήμη κ' ο θεητικές, που, όσο κ' άν θελήσουν εκείνοι που τις διδάσκουν να κρησάρωσονται τη διδασκαλαία τους με το πνεύμα του δογματισμού το όποιο δίκαιη τη ζωή του έεροδιδασκαλείου, δε μωροθύμει να γίνου δόγματα,

γιατί σε μια τέτοια κρηύτωση θάκανα να είνε έπιστήμες. Ποίν κρησαντολί σμολοκόν θα κρη ότοόφομος του έεροδιδασκαλείου. Ποιά κατεύθυνση θα άκολουθήσει στο έργο του; θα άναγέλλαι κ' αυτός δόγματα και θα διδάσκει την κρηφύρηση για την έπίγια ζωή; Μά τότε ούτε σκέψη δε μπορεί να γίνεται για δημοοργία σχολείου ζωής κ' δλη τη φιλολογία που γίνεται γύρω από την έννοια αυτή. Δασκάλους που φέρουν μαζί τους στο Σχολείο την κρηφύρηση για τη ζωή είνε άδύνατο να δημοοργήσουν σ' αυτό ζωή. Ο άκοιλητήση την κατεύθυνση που έπιβάλλαι η συγχρονή παιδαγωγική; Μά στο έεροδιδασκαλείο είνε άδύνατο; ο συγχρονισμός; παιδαγωγικός; κρησαντολισμός; κ' άν ακόμα ύποθετή πως τα παιδαγωγικά διδάσκονται από έιδίους κρηυγούς. Γιατί άν θελήσει ένας καθηγητής της Παιδαγωγικής να δώσει στους τρέφομας του έεροδιδασκαλείου συγχρονισμένο παιδαγωγικό κρησαντολισμό, το λιγότερο που έχει να πάθει είνε να διαχθή από το έεροδιδασκαλείο, άφου για την ώρα δεν είναι ά δυνατό το κάψιμό του στη φωτιά.

Η σκέψη μας λοιπόν άποκίελαται το έεροδιδασκαλείο; 1) γιατί άποκίεπουν τα σκοπούς βαλμένους έξω από το σκοπό της λαϊκής Παιδείας κ' έγκυμωνών κρηυτικόν για το λαϊκό Σχολείο, 2) γιατί στα Έεροδιδασκαλεία να κρηδιά έννοηίζονται πνευματικά και βγαίνου ένω κρηωνία άπρσανατόλιστα μπροστά στη σημερινή έπιστημονική και είδικα παιδαγωγική πραγματικότητα. Άν μερικά παιδιά κρηοθώνου να διαφύγουν τον πνευματικό άνωτισμό, τοπο κρηστίεται τόσο στην αντίδραση της πνευματικής τους ίθισυγγρασίας όσο και στην έπίδραση της γύρω ζωής; ακόμα δε και στις άνω ές κρησπίδες των έπιστημονικών συγχρονισμένων καθηγητών, που κρηοθώνου να έκαοιγουν λιγάκι τους; δρόμους μπροστά στη διανόηση των παιδιών.

Πώς πρέπει να γίνεται η μόρφωση των δασκάλων; Η μόρφωση των δασκάλων πρέπει να στηρηθή σε κάποια βάση. Η βάση του σημερινού συνητώματος μόρφωσης των δασκάλων του λαϊκού Σχολείου είνε η αντίληψη πως οι διάφορες κοινωνικές τάξεις έχουν διάφορες πνευματικές άνάγκες, άλλολογες με το έπίπεδο, στο όποιο σέκνει η κάθε μια του; Σύμφωνη με την αντίληψη αυτή οι κατώτερες λαϊκές τάξεις έχουν λιγότερες πνευματικές άνάγκες που μωροθύμει να ικανοοηθούν σε ένα σχολείο, το όποιο να δίνει λίγα στοιχεία από τους διαφόρους κύκλους γνώσεων. Συνήθεια αυτής της αντίληψης είνε πως ο Δάσκαλος του λαϊκού Σχολείου δεν είνε άνάγκη να έχει την ίδια μόρφωση με το Δάσκαλο του Σχολείου, που κρηορισμό έχει την ικανοοήση των κρηοτερον πνευματικών άναγκών των κρηομιστών κοινωνικών τάσεων. Γι' αυτό δε δίστασαν έδω στον τόπο μας οι άρμόδιοι να δασκαλοκήσουν όσους άνώτερους κρηοκοκμηώνους στην ζωή. Η Όμοσπονδία μας όμως κατά τη γνώμη μας, που δε στέκει μακριά από της Διοίκησης τη γνώμη, δεν πρέπει να στηρηθεί η μόρφωση των δασκάλων του λαϊκού Σχολείου στην παραπάνω βάση, που άναγνωρίζει σε όριοιένες κοινωνικές τάξεις κρηομομακά δικαιώματα στη μόρφωση. Τα ατήματα όμως σχετικά με το ζήτημα αυτό να στηρηθώμα άπάνου στην κίση πως έλεος ο λαϊκός τάξως; άποκίελάσεται έπίπεδο κ' άν βρησασοκίελάσεται από άποψη έλική, έχουν τις ίδιες πνευματικές άνάγκες, να ίδια δικαιώματα στη μόρφωση, άσχετο άν ή βάση αυτή δεν είνε για την ώρα έλική; ν' άναγνωριστή έπιστημη, όπως είνε σ' άλλα κράτη. Η Διοίκηση καθορίζει το ατήματα σχετικά με τη μόρφωση των δασκάλων

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

ΟΙ ΠΡΟΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Η ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΜΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Εφέτη, 2. — ΑΘΗΝΑΙ

Αριθ. 298

Εν Αθήναις τῇ 10ῃ Ἰανουαρίου 1929

Πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Κλάδος τῶν δημοδιδασκάλων ὑπῆρξε εἰς τὸν Πανπαιδικὸν Νόμον (2494 τοῦ 1920) ἑξ ἑτη μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν του.

Κατὰ τὸ ἐξαετές τοῦτο διάστημα οἱ δημοδιδασκαλοὶ ἐλαμβάνομεν μισθὸν ἀσυγκρίτως κατώτερον ἐκείνου, ὅστις ἐπληρώνετο εἰς ὑπαλλήλους χειρισμένους ὅσα καὶ ἡμεῖς προσόντα, ἀλλὰ μισθοδοτούμενος συμφάντως πρὸς τὴν διαβάθμισιν, ἣν ὤρισεν ὁ Πανπαιδικὸς Νόμος.

Πλέον δὲ τῆς ἀνισότητος ταύτης οἱ δημοδιδασκαλοὶ ἐμένομεν σιδήσοι κατ' ὅλον τὸ ἐξαετές διάστημα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ὑπαχθέντας ἀπὸ τοῦ 1920 εἰς τὸν Νόμον 2494 λοιτοὺς ὑπαλλήλους, οἵτινες ἐκτὸς τῆς μισθολογικῆς ἐπερχοῆς εἶχον καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμπληρώσωσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς στασιμότητος τῶν δημοδιδασκάλων χρόνον διὰ τρεῖς ἀλλεπαλλήλους προαγωγὰς (τρεῖς διετίμ: 1920-1922, 1922-1924, 1924-1926) ἀρθ. 17-1).

Διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος περὶ διαβαθμίσεως ὑπῆχθησαν καὶ οἱ δημοδιδασκαλοὶ λήγοντες τοῦ 1926 εἰς τὸν νόμον 2494 καὶ κατετάχθησαν οὕτως εἰς βαθμίδα τοῦ νόμου τούτου ἤρθη δὲ καὶ ἡ στασιμότης αὐτῶν διὰ διατάξεων διδουσῶν τὸ δικαίωμα προαγωγῆς βάσει ὠρισμένων προσόντων καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν χρόνου ὑπηρεσίας.

Ἀστυχῶς ὅμως ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐξήγαγε τοὺς δημοδιδασκάλους τῆς στασιμότητος διότι παρὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐν ἰσχύει, διαγράφεται παρὰ τοῦ Γεν. Λογιστηρίου ἀπὸ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, κατ' ἐξαιρέσιν ἢ πίστωσις ἢ προοριζομένη διὰ τὰς προαγωγὰς τῶν δημοδιδασκάλων.

Τοιαύτη τακτικὴ θὰ ἰδικαιολογεῖτο κατ' ἡμᾶς μόνον ἐὰν τὸ μέτρον ἦτο γενικόν. Ἄν δηλοῦντο τὸ Κράτος ἐξορισμένο εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ περιστείλῃ τὰς δαπάνας διὰ διαγραφῆς πάσης πιστώσεως ζητούμενης ἐπὶ σκοπῶν προαγωγῆς ὑπαλλήλων. Ἄλλὰ τοιοῦτόν τι εὐτυχῶς δὲν συμβαίνει. Προαγωγὰ ἐνεργοῦνται εἰς τὰ Ὑπουργεῖα καὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰ πολιτικὰ. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ δημοδιδασκάλων.

Ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους ἡ Διδ. Ὀμοσπονδία νομίζει ὅτι ὁ δημοδιδασκαλικὸς κλάδος ἀδικεῖται.

Ὑποβάλλει ὅθεν τὸ παρὸν καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἀρθῆ ἡ ἀδικία διὰ τῆς χορηγήσεως εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1928-1929 τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν προαγωγῶν τῶν δημοδιδασκάλων, παρακαλεῖ δὲ καὶ περαιτέρω ὅπως εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν ἐπομένων ἐτῶν ἀναγράφωνται δυνάμει τῶν κειμένων νόμων αἱ πιστώσεις αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν δημοδιδασκάλων, ὡς τοῦτο γίνεται διὰ πάντας τοὺς ὑπαλλήλους τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν Ὑπουργείων.

Ὁ δημοδιδασκαλικὸς κλάδος νομίζει ὅτι ἡ μὴ ἀναγραφὴ ἢ ἡ ἀπάλειψις ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν πιστώσεων, αὐτὴς ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν κειμένων νόμων νὰ ἀναγράφωνται καὶ οὐχὶ ὡς ἤδη γίνεται νὰ διαγράφωνται ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ δὲν εἶναι λόγος ἰκανὸς νὰ τοῦ στερήσῃ τὸ δικαίωμα ὅπερ ἐκ τοῦ Νόμου ἔχει πρὸς προαγωγὴν, ὅσον νομίζει καὶ διὸ παρομοία ἐνέργεια δὲν θὰ ἤρκει νὰ στερήσῃ αὐτὸν τοῦ μισθοῦ εἰς οὗ τὴν λίσπην δικαιούται δυνάμει ταῦ αὐτοῦ Νόμου.

Ἐπὶ πλέον πιστεύει ὁ δημοδιδασκαλικὸς κλάδος ὅτι Κυβέρνησιν καὶ Βουλὴ ἀναγνωρίζουν ἀνεπιφυλάκτως τὴν νομικὴν καὶ πολλῶν μᾶλλον τὴν ἠθικὴν ἐπιταγήν, ὅπως τὸ Κράτος παρουσιάζεται συνενεπὲς ἐναντι ὑποχρεώσεων ἅς διὰ Νόμων τὸν ἀνέλαβε.

Ὅτι τοιαύτη πεποιθὴς περὶ τοῦ Κράτους εἶναι ἀναγκαῖα διὰ πάντα πολίτην ὁδεὶς ἀμφισβητεῖ. Ἄλλ' ὁ δημοδιδασκαλικὸς κλάδος ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν, διὴ ἡ πίστις του ἐπὶ τοιαύτῃν στοργῇ τοῦ Κράτους εἶναι στοιχεῖον βασικὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου του.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης ἡ Δ. Ὀμοσπονδία ἀπεκδέχεται παρὰ τῆς Πολιτείας ὅχι μόνον νὰ μεριμνᾷ ὅπως μὴ ἀδικητῶν ὁ δημοδιδασκαλος, ὡς ἐν προκειμένῳ, ἀλλ' ὅπως μὴδὲ ἀφήνεται νὰ νομίζῃ τοιοῦτήν τι καὶ νὰ λαμβάνῃ θέσιν ἀμυνομένου ἐναντι τοῦ Κράτους.

Μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς

Ὁ Πρόεδρος
Σ. Ἀλοῖζος

Ὁ Γ. Γραμματεὺς
Γ. Νταγιάννης

ΤΟ ΙΔΙΩΝΥΜΟ

Η ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΜΑΣ

Διδασκαλικὴ Ὀμοσπονδία

Αριθ. 316

Πρὸς τὸν Ἐπίστον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοὺς κυρίους Ὑπουργοὺς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Παιδείας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Ὑπουργοί,

Ἡ Διδασκαλικὴ Ὀμοσπονδία ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσῃ Ὑμῖν τὰς ἀκολούθους σκέψεις τῆς ἐλπί τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἰδιωνύμου ἀδικήματος.

Ἄν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐτάραξε ὁ λόγος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς αἰώξεως τοῦ κομμουνισμοῦ, ἰσως παρεῖλκεν ἐντελῶς ἢ παροῦσα ἐκθεσίς ἤδη ὅμως τὰ πράγματα μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ αὐτὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀπὸ πολλοῦ πικρὰν ἡμῶν πειρὰν τῆς καὶ πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ νομοσχεδίου ἐνεργουμένης αἰώξεως τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ κατωκάτω μῆνοι εἰς τὰς ἀπαιτάτας γωνίας τῆς χώρας ἐρχόμενοι ἐν τῇ ἐπιτέλει τῆς ὑπηρεσίας των, τῆς διδασκαλικῆς καὶ πάσης ἄλλης κεραικῆς, εἰς οὐρανὸν οἰν πρὸς τοὺς ἐκάστοτε ἰσχυροὺς τοῦ τόπου καὶ τῆς ἡμέρας, εἰτε παρεξηγημένοι λόγῳ προλήψεων, καταγγέλλονται διὰ πληροφωρίαν εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν ἐπὶ κομμουνισμῷ. Ἐπικολουθοῦσι κατ' οἶκον ἐρευνᾶν διακομπεύσεις διδασκάλων ἀνὰ τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα διὰ ν' ἀποδειχθῆ τέλος ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀνάκριτων πληροφωρίων. Παρέλκει αἰσθητοὺς παρατίσις κεραικῶσεων συγκεκριμένων.

Ἡ Διδασκαλικὴ Ὀμοσπονδία πιστεύει, ὅτι διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἡ θέσις τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν θὰ καταστῇ ἀπόρητος ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ δὲν θὰ δικάζοντα διὰ ἀξιοποίνους πράξεις, οἷτε καὶ δι' ἰδέας, ἀ: ἐπιχειροῦσι νὰ προσαγανδίσωσι ἀλλ' ἀπλῶς δι' ἰδέας εἰς εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωσι ἢ ν' ἀναλάβωσι εἰς τοὺς ὄρους των ἀναλόγως πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν διαφόρων καλουλητῶν.

Ἡ Δ. Ὀμοσπονδία τρέφει τὴν χεῖρ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐν τῇ προσπάθειά τῆς πρὸς κατοχυρωσιν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας θὰ εἴρῃ τὸν τρόπον τὸν ἀκαλλίστην ἀπὸ νέας περιπετειῶς τὸν ἐκπαιδευτικὸν κόσμον.

Μετὰ τιμῆς

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γ. Γραμματεὺς

Σ. ἈΛΟΪΖΟΣ Γ. ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΒΒΑΛΑΣ

Πρὸς ὅλους τοὺς συναδέλφους τῆς ἐκπαίδ. περιφερείας Καβάλλας

Ἡ Γεν. Συνέλιξη τῆς 8 Ἰανουαρίου ἔ. ε. μὲν ἐτέλεξε τοὺς ὑπογεγραμμένους ὡς Διοίκησιν τοῦ Συνδέσμου μας, γὰρ τὴν νῆα χρονία καὶ ἀφοῦ οὐδὲ χαιρετίσους καὶ εὐχρηστοῦμεν ἐγκάρδια εὐτυχισμένο τὸ νέο χυδὸν σὰς γνωρίζομε τὰ ἑξῆς:

Τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ περασμένου χρόνου, τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Συνδέσμου μας, συνεχίζοντας τὴν συμπληρωτικὴν τὸν προσπάθειαν ὅσοις μάλιστα ἀπὸ τῆς φιλικῆς συστάσεως καὶ ἔκαμαν ἐπὶν τελευταία συγκέντρωσιν τῶν διδασκάλων τῆς πόλεως, οἱ κύριοι Γεν. Ἐπιθ)τῆς καὶ Ὁ Ἐπιθ)τῆς μας κατ' ἀντίθεσιν τοῦ προκατόχου του καὶ ὡς παρομοία περίπτωσις πέφισιν τὸ Πάσχα ἀπεκρούσε κατηγορηματικῶς κάθε φιλικὴν προσπάθειαν γὰρ συμπλήρωσιν, συνεννοήθηκε μὲ τὴν διοίκησιν τοῦ Β. Συλλόγου τῶν ἀποχωρηθέντων γὰρ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δασκάλων τῆς περιφερείας. Καταρτίσθημεν λοιπὸν μὴ ἐπιμελῆς Ἐπιτροπὴ (8 ἀπὸ κάθε Σύλλογος) καὶ Ἐπιτροπὴ πρὸς τιμὴν τῆς ἐτοιμῆς τῆς βάσεως τῆς συμπλήρωσεως ἑστ., ὡστε νὰ μὴ θίγεται ἡ φιλικὴ μανένος. Στῆς 8 Ἰανουαρίου καὶ εἶχαν ὄριση Γεν. Συνέλιξη καὶ οἱ δύο Σύλλογοι, οἱ δὲ διαλέσαντο καὶ οἱ δύο, καὶ μετὰ, εἰς οἱ διδ)λοι θέτοντες ἐπὶ λήθῃ τὰ περασμένα, σὰ νέοι ἄνθρωποι

ποὶ θὰ μαζίζονταν ἐπὶ νέα αἴθουσα, ὅπου θὰ ἰσθύνον νέο Σύλλογος βάσει νέου καταστατικοῦ ποδ' ἐτοιμῆς ἢ παραπαν' Ἐπιτροπῆ καὶ σὸ ὅπου θὰ περιέριχοντα οἱ περιουσίαι τῶν δύο Σωματείων. Ἐννοεῖται, ὅτι θὰ ἐκλέγονταν καὶ νέο Διοίκησιν ἐπὶν ὅπου θὰ λυβαῖναν μέρος καὶ μέλη τῆς: Ἄγχιπης. Ἡ θυσία τῆς διαλύσεως γὰρ τὸ Συνδισμό μας καὶ ἔχει ἱστορία 8 ἐτῶν συνεχῆ, περιουσία 20 χιλ. δρχ. καὶ ὁδὸς ἐπαγγελματικῆς σπάνια, ἦταν μεγάλη. Καὶ μ' ὅσα ταῦτα, 80 δασκαλοὶ, μέλη μας καὶ ἦσαν παρόντες: αὐτοπροσώπως ἐπὶ Γεν. Συνέλιξη τῆς 8 Ἰανουαρίου (πληροφωρία δὲν εἶναι ἀσχυρὴ, διότι θὰ ἰσθύνονταν νεο: Ἄνδρος) δέχτηκαν ὁμόφωνα καὶ ἀδρόμυβα, τὴ θυσίαν πρὸς χεῖρ τῆς συμπλήρωσεως καὶ ὅταν ἐγκρίθηκε ὅλο τὸ πρακτικὸν τῆς ἐπιτροπῆς, στείλαμε Ἐπιτροπὴ σὴ Συνέλιξη τῶν ἀποχωρηθέντων γὰρ νὰ μάθωμε τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀπάνω στο πρακτικὸν καὶ νὰ τοὺς καλέσωμε ἐπὶ νῆα αἴθουσα, ὅπου νὰ ἰσθύνωμε τὸν νέον Σύλλογος. Ἀστυχῶς αὐτοὶ, ἂν καὶ ἦσαν μόνον εἰκοσι αὐτοπροσώπως, δὲν ἀνεγνώρισαν ὅτι τὴν εὐγενῆ προσπάθειαν τοῦ Συμβουλίου των, ὅλο τὸ πρακτικὸν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ μὲ θόρυβον καὶ καὶ ἐμπάθειαν μεγάλην, τὸ ἀπέριψαν καὶ κούρηναν δροῦς ἀνοήτους καὶ ἀτιμωτικούς. Νὰ διαγνώσῃ, εἶπαν, ἡ Γεν. Συνέλιξη τοῦ Συνδέσμου μας 3-4 πρόσωπα καὶ νὰ τὰ ἀποκηρύξῃ καὶ ὅσοι καὶ γίνῃ λόγος γὰρ συμπλήρωσιν, δὲν εἶχαν ὅμως ὅτι τὸ ὄργος νὰ κατονομάσωμε τὰ πρόσωπα αὐτὰ, καὶ δὲν ἔλαβαν καθόλου ὁφείλι, ὅτι ἐκείνη τῇ στιγμῇ δὲν εἶχαμε πᾶς μέλη τοῦ Σωματείου, ἀφοῦ εἰμαστῖν ἐν διαλύσει ἄλλὰ εἰμαστε ὅλοι διδασκαλοὶ. Ὁ ὄργος αὐτὸς φυσικῶς, τὴν στιγμῇ καὶ αὐτοὶ δὲν προβαίναν ἐπὶ παρομοία θυσία καὶ ἡ βάση τῆς συμπλήρωσεως ἦταν ἡ λήθη τοῦ παρελθόντος δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ δεχτὸς καὶ ἡ Συνέλιξη μας προχωρήσει ἐπὶν ἡμᾶς, διὰ τῆς ἀφῆνοντες ἐπὶ σὰς τοὺς διδύλους τῆς περιφερείας νὰ κρίνεται καὶ νὰ καταμαρτυρεῖται ἐσθῆθως. Ἐμεῖς σὰς ἐκθῆσαμε ἑστ. ὡς τὰ γεγονότα, ὅπως ἔγιναν. Τὸ καίσιμα καὶ παθὸς 4-6 συναδέλφων τοῦ Β. Συλλόγου καὶ παροῦσαν καὶ τοὺς ἄλλους, συντέλεσαν, ὡστε νὰ νουαγήσῃ καὶ ἐπὶ τῇ φορᾷ ὅσο ἐθνετικὴν προσπάθειαν τῆς συμπλήρωσεως, καὶ ἀνάγκασαν καὶ τὴν διοίκησιν των νὰ παρατηρήσῃ. Ἀπὸ τῆς ἡμεῖς ἡ διαγνώσῃ τους ἐξώργισσε κολλούσιν ἀπὸ τὰ μέλη καὶ βρέθηκαν ἐπὶ Συνέλιξη τους, καὶ ἄλλοι καὶ ὅπως ἐπὶν ἔξω ἐπὶ περιφερείαν ἐπὶ τοῦτο βαθμὸν ὡστε πολλοὶ διαγράφηκαν ἀπὸ τὸ β. Σύλλογος ὁ ὅποιος εἰμειν ἀέφαλος. Διαγράφησαν, διότι ἀποδείχτηκα ὁδοφάναρα, ὅτι αὐτοὶ 4-6

